

กิเลสตีกรอบ

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๒

วัดป่าสันติพุทธาราม(วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรม ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมะแท้ๆ นะ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแก้กิเลสขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมโดยชอบ ธรรมะนี้เป็นธรรมะที่ประเสริฐ ธรรมะที่ประเสริฐแก้ไขกิเลสได้ แก้ไขกิเลสได้นะ แต่เวลาประพฤติปฏิบัติกัน เราประพฤติปฏิบัติกันด้วยกิเลสนะ

เราติดในกิเลส เพราะคนเกิดมามีกิเลสทั้งนั้น ถ้าไม่มีกรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คำว่า “กิเลส” มันมาจากไหน ในลัทธิต่างๆ นะ เวลาพูดกิเลสเขาบอกเป็นชาตาน คำว่าชาตานของเขาเป็นจิตวิญญาณใหม่ แต่ของเราเป็นกิเลสของเรา นะ ถ้าเรามีกิเลส เรามีอวิชชา เราถึงได้พาเกิดพาทาย

“อวิชชา” อวิชชาครอบงำจิตอยู่ จิตตัวนี้มันไม่เคยตาย จิตไม่เคยตาย แต่มันเวียนตายเวียนเกิดไปด้วยกิเลสครอบงำอยู่ แต่คำว่า “กิเลสๆ” ถ้าไม่มีกรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อะไรคือกิเลส อะไรคือกรรม ทำความดีเป็นกิเลสใหม่ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระโพธิสัตว์ สร้างคุณงามความดี มันเป็นกิเลสใหม่?

มันเป็นความดีอันหนึ่ง แต่มันก็ตกอยู่ในใต้เงา กิเลสมันมีอย่างหยาบ มีอย่างกลาง มีอย่างละเอียด ละเอียดสุดนะ เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นไป ความดี เห็นใหม่ เวลาความดี ถ้าเราไปติดความดี เราทำสิ่งใดจนเคยชิน เราไม่ได้ทำ เราก็เป็นทุกข์ สิ่งใดเป็นความดีของเรา สิ่งที่เป็นความจริง สัจธรรมมันเป็นอย่างนั้น

แต่เวลาเราประพฤติปฏิบัติ เราคิดของเราเอง เราคิดว่าสิ่งที่เราคิดว่าดีนี้เป็นธรรมะ ความว่า คิดดีว่าเป็นธรรมะ เห็นไหม คิดดีมันเป็นวิธีการที่เราจะต่อสู้กับกิเลส การต่อสู้กับกิเลสเราต้องคิด แต่ฝ่ายที่ดี แต่มันดีของใคร

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างสมบุญญาธิการ เสียสละมาทุกอย่างเลย เพื่อสร้างสมบุญญาธิการ สร้างสมบุญบารมีอันนี้ คำว่า “บุญบารมี” บารมีธรรม เวลาฟังธรรมๆ อานิสงส์ของการฟังธรรม สิ่งที่ไม่เคยได้ยินได้ฟัง สิ่งได้ยินแล้วได้ตอกย้ำ สิ่งที่เราเข้าใจผิด ได้แก้ไขปรับปรุง ถึงที่สุดแล้วจิตใจนั้นผ่องแผ้ว คุณิ การฟังธรรม แม้แต่ฟังธรรม ในหัวใจของเรา มันมีความรับรู้ยังแตกต่างกันมหาศาลเลย แต่ขณะที่ฟังธรรม คำว่า “ฟังธรรมๆ” ธรรมมันมาจากไหน

ถ้าฟังธรรม เราฟังธรรมหรือฟังกิเลส ถ้าเราฟังกิเลส เวลาเราฟังกิเลส เราทำกันด้วยกิเลสของเรา เราต้องขออนุญาตมันนะ ทำอะไรเพื่อสนองตอบค้นหาความทะยานอยาก อันนั้นถือว่าเป็นธรรม อันนั้นถือว่าเป็นธรรมนะ แต่ถ้าสิ่งใดขัดแย้ง ขัดกับกิเลสของเรา เราว่าสิ่งนั้นไม่เป็นธรรม ขัดกับกิเลสของเรา ฟังสิ ขัดกับกิเลสของเรา กิเลสมันตีกรอบให้มันนะ

กิเลสมันตีกรอบให้หมดเลย เพราะเราเกิดมาด้วยอวิชชา อวิชชาอยู่ในหัวใจของเรา แต่เราไม่เข้าใจ เราไม่เข้าใจว่าสิ่งใดเป็นกิเลส สิ่งใดเป็นธรรมหรือ เราถือว่าตัวตนของเรา เรายึดมันถือมันของเรา ว่าสิ่งนี้เป็นตัวตนของเรา สิ่งนี้เป็นคุณงามความดีของเรา เพราะมันยึดมันถือมันแล้วมันมีความสุข มันมีความพอใจของมัน แค่ความพอใจของมันนะ

แต่เวลามันเป็นตัณหา มันเป็นสมุทัย มันเป็นสิ่งที่จุดกระชากลากหัวใจของเรา ไปทำสิ่งที่ไม่ดีพลาดชั่วดีต่างๆ มันสะสมลงที่ไหน เวลากิเลสมันเกิดขึ้นมานะ มันเกิดขึ้นมาจากใจเรา มันต้องการ มันแสวงหาของมัน มันบังคับ มันยั่ววน มันยั่วเข้าให้เรามีการกระทำ พอทำสิ่งใดเกิดขึ้นมา แล้วกิเลสมันไปไหน กิเลสมันยุแหย่ให้เราทำนะ แต่ผลตอบสนองแล้วนี่เราเป็นคนรับใจ หัวใจเราเป็นคนรับสิ่งที่กิเลสมันแสวงมา แสวงมาเพื่อมัน แล้วผลตอบรับคือใคร กิเลสมันมาเคยรับทุกข์ รับสุขไปกับเราไหม มันแค่กระตุ้นให้เรากระทำ แต่เสร็จแล้วมันกระตุ้นให้เรากระทำแล้วมันก็เปิดตัวมันไป แล้วใครเป็นคนรับผิชอบล่ะ

สิ่งที่การกระทำมา ผลมันตกลงที่ใจ สิ่งที่ตกลงที่ใจ ถ้ากิเลสมันพาทำ มันทำสภาวะสิ่งต่างๆ ที่ตามพอใจของมัน แล้วเราคิดว่ากิเลสเป็นเราไง สิ่งว่ากิเลสเป็นเรา กิเลสเป็นเรานะ เราเป็น

ชาวพุทธ เรามีอำนาจวาสนามาก ถ้าไม่มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเราจะไม่รู้ว่าสิ่งใดเป็น ความดีความชั่วเลย เพราะเราคิดภาษาเรา เราทำของเราแล้ว เราว่าต้องเป็นความดีๆ ของเราทั้งหมด เราไม่คิดว่าสิ่งนั้นจะเป็นกิเลสไปได้ เป็นสิ่งที่จะทำให้เราตกนรกอเวจีไปได้ เพราะเราไม่เข้าใจว่า สิ่งนั้นมันจะมีอยู่

แต่เพราะเราเกิดมาพบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พบธรรมวินัยนี้ไง พบธรรมวินัยนี้ ชี้บอกไปเลยศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ ศีล ๒๒๗ ศีล ศีลคือความปกติของใจ ศีลคือกลัวสิ่งที่เราไม่ควร ก้าวล่วง ดูพระราติ ศีลต่าง ศีลพร้อม ผ้าขาด ผ้าทะลุ ถ้าศีล ผ้าทะลุ ศีลต่าง ศีลพร้อม แล้วศีลขาด ละ ถ้าศีลขาด ศีลมันไม่เป็นความปกติของใจ

เพราะถ้าศีลไม่เป็นความปกติของใจ ศีลมันหลอกหลวงเราเอง การกระทำนั้นมันทำด้วยความไม่มั่นคง ไม่อาจหาญ ศีลทำให้เราไม่ก่อเงินในสังคมต่างๆ แต่ถ้าศีลเราไม่ปกตินะ เราจะก่อเงิน เราจะก่อเงิน เข้าสังคมไหนเราก็จะมีความก่อความเงินเพราะอะไร เพราะสิ่งเราทำไว้มันไม่เต็ม หัวใจมันบกพร่องใช่ไหม

ศีลคือความปกติของใจ แต่ใจมันไม่ปกติ มันบกพร่องของมัน แต่ถ้าเรามั่นคงของเรา ธรรม และวินัย เป็นเครื่องกรอง ศีลเป็นสิ่งที่เปื้อนรั้วกัน เป็นรั้วกันไม่ให้หัวใจของเรามันทุกข์มันยาก จนเกินไป สิ่งที่จะเข้ามากระทบหัวใจ มันก็มีสิ่งนี้กันไว้ เห็นไหม สีเลน สุคติ ยนุติ สีเลน โภคสมุปทา ศีลทำให้จิตมันเป็นปกติ ศีลทำให้เกิดโรคทรัพย์ ศีลทำให้ถึงซึ่งที่สิ้นกิเลสได้ คำว่า “ศีล”

นี่ไงความดีของใคร เพราะเราเกิดมาพบพระพุทธศาสนา เราเกิดมามีบุญกุศลมาก มีบุญ กุศลนะ เพราะคูสืทางวิชาการ มีการศึกษาเล่าเรียนเราต้องลงทุนนะ มีลูกคนหนึ่งจนไป ๗ ปีเพราะ อะไร เพราะเราต้องส่งลูกเรามีการศึกษา คนมีการศึกษา พอคนมีการศึกษา มีปัญญา คนฉลาด คน มีอาชีพ มีวิชาชีพ มีต่างๆ เพื่อการศึกษา คนเจริญรุ่งเรืองเพราะการศึกษา นี่การศึกษาของโลกเขา สุต มยปัญญา ทำไมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้ สุตมยปัญญา จินตมยปัญญา ภาวนามย ปัญญาละ ในการศึกษา นั่นคือการศึกษาชีวิต ศึกษาวิชาชีพของเขา ศึกษาด้วยปัญญาของเขา

แต่ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเราได้ศึกษานะ มันลึกลับมหัศจรรย์มาก มัน สุตมยปัญญา จินตมยปัญญา ภาวนามยปัญญา ปัญญา มันคนละขั้นคนละตอนกัน แต่การ

ประพฤติกปฏิบัติของเรา เราก็เข้าใจของเรากันไปเอง เข้าใจว่าสิ่งนี้เป็น ศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งปัญญา ศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งการปฏิบัติบูชา ปฏิบัติเพื่อเข้าถึงศีล สมาธิ เข้าถึงปัญญา

ทางการวิชาการเดี๋ยวนี้โลกเจริญนะ ทางยุโรป สิ่งทีสวัสดิกการของเขา ความบัจจัยเครื่องอาศัยของเขา เขาช่วยเหลือเอื้อจางันกันได้ เขาใช้ปัญญาของเขา เขาใช้ปัญญาของเขาเพื่อหาทรัพยากรไปใช้จ่ายในประเทศของเขา ใช้ได้ทั้งนั้นนะ ในเรื่องร่างกายตอบสนองเขา เขามีปัญญาจะควบคุมได้ มีปัญญาจะแสวงหาได้ เพียงแต่มันเป็นธุรกิจใช้ไหม มันเป็นธุรกิจ มีราคาขึ้นมา ราคาสูงราคาต่ำ นั่นเป็นอีกเรื่องหนึ่งนะ แต่เขาสามารถทำได้ เขาสามารถเอามา หาบัจจัยเครื่องอาศัยมาให้ดำรงชีวิตให้สะดวกสบายได้ แต่เขาไม่มีความสุข เขาถึงแสวงหาในการทำสมาธิ ทำความสงบสุข เราก็อ่าทำสมาธิ จิตสงบ จิตสงบ สุขใดเท่าจิตสงบไม่มี เราก็อ่าสมาธิกัน แล้วเห็นเขามานับถือศาสนา เราก็อ่าเดินไปกับเขา

มนุษย์เหมือนกัน จะไปเดินเดินอะไรไปกับเขา แต่ถ้าเราศึกษาของเรา ธรรมะของเรา ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราเป็นชาวพุทธ เราเป็นเจ้าของศาสนา ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ในเมื่อศาสนามีคุณค่าขนาดนี้ แม้แต่ปัญญาทางโลก ปัญญา เป็นวิชาชีพ สิ่งที่เป็นอาชีพของเขา ที่มีปัญญา เขายังบริหารจัดการได้นะ

นักวิทยาศาสตร์เขาคิดถึงกระสวยอวกาศ เขาไปเที่ยวค้นคว้าในจักรวาล ไปค้นคว้าดวงดาวต่างๆ นะ นี่ความคิดเป็นสุดมยปัญญา ความคิดทางวิชาการเขายังใช้ประโยชน์ได้ขนาดนั้น เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา ปัญญาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ภาวนามยปัญญา สิ่งที่เกิดจากภาวนามยปัญญามันมาจากไหน มันมาจากไหน? มันมาจากจิต

จิต สิ่งทีว่าเป็นชีวิต ชีวิตของเรา ชีวะๆ เป็นชีวิตของเราขึ้นมาเนี่ย เกิดมาเป็นมนุษย์พบพุทธศาสนา แล้วก็พบศาสนา เราเป็นชาวพุทธ เราเป็นเจ้าของศาสนานะ คนทีเขาศรัทธาในศาสนา เขามาเห็นชาวพุทธเรา เขาบอกกบเฝ้ากอบัว ของดีมีอยู่กั้บเรา ของดีมีอยู่กั้บเราก็คืออะไร คือมันเป็นธรรมะ ธรรมะ มันเป็นธรรมะทีใจต้องการธรรมอย่างเดียว

กิเลสกลัวธรรม กิเลสไม่เคยกลัวสิ่งใดเลย กิเลสไม่กลัวทำสิ่งใด ยิ่งทำ ยิ่งทางวิชาการ เราศึกษามากขนาดไหน เรามีความรู้มากขนาดไหนนะ ยิ่งกิเลส มันยิ่งให้เขานับหน้าถือตา เป็นโลกธรรม ๘ ึง ให้เขาสรรเสริญ ถ้าเขาไม่สรรเสริญ เขาไม่นับหน้าถือตา ก็มีความไม่พอใจกั้บเขาแล้ว

สิ่งที่นับหน้าถือตา ความพอใจของเขา ไม่พอใจของเขา มันจะมาเกี่ยวอะไรกับเรื่องในหัวใจของเรา แต่กิเลสมันก็ต้อง การ มันต้องการสิ่งนั้น ต้องการการยอมรับจากสังคม ต้องการยอมรับเขาว่าเขาคือหน้าชูตาของเขา เพราะเราเป็นคนที่มีความรู้ เราเป็นคนบริหารจัดการของเขา แต่ถ้าเราทำความสงบใจของเรา ถ้าเราจะศึกษาธรรมะของเราละ เราต้องเข้าใจเรื่องตัวของเรา เรื่องตัวของเรา

เรื่องภวานามขปัญญา ปัญญาที่มันจะเกิดขึ้นมา มันละเอียดลึกซึ้งกับสิ่งที่เรื่องของโลก คนละเรื่องเลย มันเป็นคนละเรื่องเลย เพราะเรามีปัญญามากขนาดไหน เรามีความรู้มากขนาดไหน เวลาทำความสงบของใจขึ้นมา มันกวณเรามากขนาดไหน ปัญญาของเรา กวณเราเอง แล้วมันกวณเรามาก มันทำให้จิตเราไม่มีความสงบเลย เราไม่มีความสุขในเรื่องที่เราศึกษามาได้เลย

เวลาที่เราคิดถึงทางอาชีพของเรา เราทำหน้าที่การงานของเรา...ใช่ มันทำได้ มันทำได้ มันทำของมันเป็นประโยชน์ของโลก งานของโลกมันไม่มีวันจบนะ แต่ถ้างานของเรา เราชาวพุทธ เราเป็นชาวพุทธ เรามีความตั้งใจ เราจะเอาตัวเรารอดออกมาจากการเกิดและการตาย “การเกิดและการตาย” การเกิดและการตายปฏิเสธไม่ได้ ในเมื่อคนมีกิเลสอยู่ การเกิดและการตาย จิตทุกดวงมันต้องเกิดต้องตายโดยธรรมชาติของมัน โดยธรรมชาติของมัน ธรรมะที่เป็นธรรมชาติธรรมชาติต้องมีการแปรปรวน สัพเพ ธมฺมา อนตฺตา สภาวะธรรมที่มันแปรปรวนเป็นธรรมชาติ มันเป็นธรรมชาติของมันอยู่อย่างนั้น

จิตมันไม่เคยตาย จิตมันเป็นสสารอันหนึ่ง แต่มันแปลกประหลาดมหัศจรรย์ที่มันเป็นสสารที่มีชีวิต มันเป็นธาตุรู้ สสารที่มีชีวิต ตัวจิตมันไม่เคยตาย พอมันไม่เคยตาย มันเวียนตายเวียนเกิดไปด้วยกิเลสตัณหาทะยานอยาก กิเลสตัณหาทะยานอยากขับเคลื่อนมันไป มันต้องเป็นไปสภาวะแบบนั้น แล้วเราศึกษาธรรมกัน ศึกษาธรรม กิเลสมันตีกรอบไว้ให้ นะ เพราะเรามีกิเลสอยู่ พอกิเลสมันตีกรอบไว้ให้ ไปศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ศึกษามาด้วยกิเลส ศึกษาด้วยกิเลส

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า วางปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ เรื่องของการปริยัติ เรื่องของการศึกษา เรื่องปริยัตินี้ศึกษามาเป็นฝ่ายปกครอง คันถุระ วิปัสสนาธุระ ภิกษุสมัณพุทธกาล บวชกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแท้ๆ เลย เวลาบวชเมื่อแก่ ขอกรรมฐานขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วเข้าป่าเข้าเขาไปเพื่อประพฤติปฏิบัติเลย แต่ถ้าเรา “ไปฉิวละ ไปฉิวละ ไป

ลานเปล่า ไบลานเปล่า” จำธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามหาศาลเลย แต่เป็นไบลานเปล่า เห็นใหม่ ไบลานเปล่าเพราะอะไร

เพราะเราศึกษามา ฝ่ายปกครอง ศึกษาเพื่ออะไร? เพื่อทรงธรรมวินัย ทรงธรรมวินัยสืบต่อกันมา ท่องจนคล่องปาก เวลาสวดมนต์ ท่องจนคล่องปาก ระลึกได้ตลอดเวลา สวดได้หมด ทั้งคู่พระไตรปิฎกนี้จำได้หมดเลย พอจำได้หมดเลย แล้วสิ่งใดละ สิ่งใดจะแก้กิเลสเราได้บ้างละ กิเลส มันทิกรอบ ศึกษาธรรม จำธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทั้งหมดเลย นี่กิเลส มันทิกรอบ เพราะกิเลสมันจามาไง พอกิเลส มันทิกรอบขึ้นมา สิ่งที่จามาแล้วทำได้อย่างนั้นใหม่ ทรงธรรมวินัยก็รักษาวินัยไป รักษาศีลไป

แต่ธรรมะละ ธรรมะที่เกิดขึ้นมา เพราะปัญญา มันยังหยาบอยู่ กิเลส มันทิกรอบไว้ ตีกรอบให้รับรู้ รู้รู้ได้ขนาดนี้ มันเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราไปศึกษามา เราไปศึกษามา เราไปจำมา มันไม่ใช่ของเรา มันเป็นปัญญาขอบเขตของฝ่ายสุดมยปัญญา มันยังไม่เป็น จินตมยปัญญา ถ้ามันเป็น จินตมยปัญญา ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเราทดสอบ ตรวจสอบ ทดสอบตรวจสอบ มันจะมีอาการของมัน จิตมันจะมีการไหวติงของมัน จิตมันมีการเปลี่ยนแปลงของมัน จิตจะเข้าไปถึง

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “ทวนกระแส” ทวนกระแสเข้าไปที่ไหน? ทวนกระแสเข้าไปที่ใจ ทวนกระแสเข้าไปที่ใจ แต่เราไม่ทวนกระแส เราไปตามกระแส เพราะเราจำมา เพราะธรรมชาติพลังงานมันส่งออก มันส่งต่างๆ เพราะอวิชชามันอยู่ที่จิต เวลาเราศึกษามา เราศึกษามาด้วยอวิชชา ศึกษาด้วยอวิชชา มันศึกษามา มันได้แต่โครงสร้างมา แต่มันไม่ได้ความจริงมา เพราะธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้มาอย่างนั้น มันไม่เหมือน วัตถุนะ วัตถุสิ่งของ เราเข้ามา เราจำมา เราไปซื้อมา มันเป็นสิทธิ มันเป็นของเรา

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราจำมาขนาดไหน สิทธิมันไม่เป็นของเรา มันเป็นของเราไม่ได้ มันเป็นความจำ มันไม่เป็นความจริง ถ้าเป็นความจริง มันต้องเกิดการคัดแปลง การฝึกฝน การประพฤติปฏิบัติขึ้นมา มันถึงไม่ใช่ปัญญาแบบวิชาชีพ ปัญญาแบบสังขาร ที่มันคิด มันปรุง มันแต่งขึ้นมา

แล้วเวลาประพฤติปฏิบัติ เพราะประพฤติปฏิบัติด้วยกิเลส ถ้ามีต้นหาความทะยานอยากอยู่ ถ้ามีกิเลสอยู่ปฏิบัติไม่ได้ เห็นใหม่ ปฏิบัติไม่ได้ก็พยายามปฏิบัติให้เหมือน นี่โครงสร้างธรรมะ

ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วพยายามประพฤติปฏิบัติ มั่นกิเลสทั้งนั้น มั่นกิเลสของเราทั้งนั้นที่ปฏิบัติ นี่กิเลสมันตีกรอบไว้ให้

เวลาพุทธธรรมะต้องขออนุญาตกิเลสก่อนนะ ต้องพูดด้วยความนุ่มนวล พูดไม่ให้ไปกระเทือนกิเลส พูดไม่ให้ขัดใจใครทั้งสิ้น ความขัดใจใคร ขัดใจบุคคล ขัดใจต่างๆ มันเป็นมารยาทสิ่งที่ไม่ดี แล้วจะแก้ไขกิเลส เราจะแก้ไขเพราะเป็นสุตมยปัญญา สมณสารูปไซ้ กิริยาภายนอกมันไซ้ แต่หัวใจมันไม่เป็นอย่างนั้นหรอก

หัวใจของเรา คิดเล็ก คิดน้อย คิดซบ คิดซ้อน คิดสิ่งต่างๆ มหาศาลเลย เราจะมานิ่มนวลต่อมันไม่ได้ ในเมื่อมารยาทสมณสารูปมันก็ถูกต้องนะ ถูกต้องสมณสารูปคือการดำรงชีวิต แต่ในการประพฤติปฏิบัติของเรา เราจะนั่งสงบเสงี่ยมขนาดไหน เราจะเข้มแข็งขนาดไหน เราต้องจริงจังกับเรา ต้องจริงจัง ต้องคัดแปลง

กิเลสมันกลัวกรรม กลัวกรรมคืออะไร? สติ ปัญญา...สติ สมาธิ ปัญญาของเรา กิเลสมันกลัวสิ่งนั้น ถ้ากลัวสิ่งนั้นเราพยายามทำของเราเข้าไป เราต้องทำเข้าไปให้มันคิดนอกกรอบ กิเลสมันตีกรอบไว้ให้ ทำสิ่งใดก็ต้องขออนุญาตมันก่อน ในการประพฤติปฏิบัติต้องทำตามกรอบนั้น ถ้าทำกรอบนั้นนะ มันจะเป็นไปได้อย่างไร เพราะมันเป็นสุตมยปัญญา

สิ่งที่จิตใจของเรานั้นยังเป็นสุตมยปัญญา จิตของเรายังไม่สงบเข้ามา ครูบาอาจารย์ของเราเวลาเทศนาว่าการ ต้องทำจิตให้สงบก่อน ถ้าจิตไม่สงบนะ วิปัสสนา มันเกิดไม่ได้ ปัญญาเราเกิดไม่ได้ การประพฤติปฏิบัติ แต่ของเราปฏิบัติกัน เราไม่ได้ทำความสงบของใจเข้ามา เราพยายามเราใช้ปฏิบัติของเราไปเลย

คำว่า “ปฏิบัติของเราไปเลย” เราปฏิบัติ จิตใจดิบๆ อย่างนี้ มันกรอบของกิเลสทั้งนั้น คนเกิดมามีกิเลสหมด องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประพฤติปฏิบัติอยู่ ๖ ปี ขณะที่แสวงหา เห็นใหม่ ครูเจ้าชายสิทธัตถะเถระ เกิดมา มีครอบครัว นั่นกิเลสทั้งนั้น แล้วออกประพฤติปฏิบัติ ความอยากที่ออกประพฤติปฏิบัติ แต่ปฏิบัติไป สิ่งที่เราไปทดสอบมากับเจ้าลัทธิต่างๆ มันเป็นอึดติดกิลมถานุโยค เพราะมันทำด้วยกิริยา เหมือนร่างกายเรามันทำไปด้วยวัตถุใจ แต่หัวใจมันไม่ได้แก้ไข มันไม่ได้แก้ที่หัวใจ ทรมาณตนขนาดไหน ใช้ปัญญาขนาดไหน เจ้าลัทธิต่างๆ เขาบูชาไฟกัน คูสิ เขาบูชาไฟ เขาเข้าฌานสมาบัติ

คำว่า “ฉานสมาบัติ” คืออาหารดาบสรับประทานเลย ได้สมาบัติ ๘ เหมือนเรา ฉานสมาบัติ ฉานสมาบัติมันเป็นเรื่องของนามธรรมหรือเปล่า เป็นเรื่องของหัวใจไหม? มันเป็นเรื่องของหัวใจ แต่เป็นหัวใจที่มันกิเลสมันเต็มหัวใจ สิ่งที่ว่ากรอบของกิเลส กรอบของกิเลส ถ้ากรอบ กิเลสมันตีกรอบไว้ให้

ในเมื่อคนเกิดมามีกิเลสอยู่ใช่ไหม ฉานโลกีย์ มันเกิดจากโลกทัศน์ เกิดจากโลก ฉานโลกีย์ โลก ใจมันเป็นโลก โลก คนเกิดมาเป็นมนุษย์ นี่หมู่สัตว์ สิ่งที่เกิดขึ้นมา แล้วเกิดความสงบเข้ามา จิตสงบเข้ามา มันก็มีกำลังของมัน มันเหาะเหินเดินฟ้าได้ มันเป็นของชั่วคราว มันเป็นของที่เรามาสมาธิขึ้นมาได้ มันก็มีกำลังของมัน

เหมือนกับท่อลม เหมือนกับสิ่งที่แก๊สในเตาหุงต้มเราเลย เราซื้อมาใหม่ ได้แก๊สดังใหม่ มันก็เต็มถัง พอเต็มถังเราก็ใช้สอย เราทำอาหารกินได้ตลอดไป พอแก๊สหมดถัง แก๊สหมดถังเราก็ต้องเปลี่ยนแก๊สใหม่ จิตที่มันสงบขึ้นมา มันเร็วกว่าแก๊สหลายร้อยเท่า มันรวดเร็วกว่าไหน แล้วมันก็ใช้อยู่อย่างนั้น มันเป็นอย่างไรล่ะ? คือมันเป็นสิ่งที่ในวิญญูะ สิ่งที่ถูกขาคิมันมีอยู่ จิตที่มันสงบได้ จิตที่มันมีพลังของมันได้ จิตมันก็หมดไปได้ นี่ไง กิเลสมันตีกรอบไว้ให้

เพราะตีกรอบไว้ให้อย่างไร ตีกรอบไว้ให้ เพราะเรามีฉานโลกีย์ขนาดไหน เรามีอภิญญาขนาดไหน เราใช้สอยไปแล้วมันก็หมดไปเป็นธรรมดา แล้วทำดีทำชั่วล่ะ ทำดีทำชั่วผลมันเกิดขึ้นมามันก็ถึงมาที่จิตนั้น เห็นไหม ในเมื่อถ้าจิตนั้นมันได้รับผลของมันอย่างนั้น มันได้อะไรขึ้นมาล่ะ? มันก็เกิด เวียนเกิดเวียนตาย มันก็เป็นเรื่องโลกๆ ใจ

ถ้าเป็นเรื่องโลกๆขึ้นมา แล้วปฏิบัติเพื่ออะไรล่ะ ปฏิบัติเพื่อเกิดเพื่อตายอีกหรือ นี่ไง กิเลสมันตีกรอบไว้ให้ คือไม่ให้พ้นจากมันแม้แต่นิดเดียวเลย ไม่ได้ไปสะกิดตัวมันเลย ไม่ได้ไปสะกิดกิเลส ไปทำรู้จักกับกิเลสเลยว่ากิเลสมันอยู่ที่ไหน ยังไม่รู้เรื่องอะไรเลย นี่ฉานโลกีย์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปฏิเสธเลย ปฏิเสธ ปฏิเสธอภิญญา ปฏิเสธทั้งหมด ปฏิเสธสมาบัติ ปฏิเสธเลย แล้วกลับมาทำความสงบของใจ

กลับมาทำความสงบของใจ แม้แต่กลับมาทำความสงบของใจ อานาปานสติเข้าไป แล้วบุพเพนิวาสานุสติญาณ จุตูปปาตญาณ นี่มันเป็นเรื่องของโลกๆ ทั้งนั้นนะ แต่จิตมันสงบเข้าไป เรื่องของโลกมันก็ต้องทดสอบ ต้องให้เห็นภาวะตามความเป็นจริงว่าถ้าจิตมันสงบเข้าไปแล้ว ไปถึงข้อมูลของมัน ไปถึงข้อมูล ไปรู้ข้อมูลของใจ

เพราะใจเกิดใจตายมา การเกิดและการตายมันได้สะสมบุญญาธิการมา ไม่อย่างนั้นจะเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้อย่างไร องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต้องมีบารมี สิ่งที่บารมีสร้างสมมา โภชัญญะสร้างสมมาเต็มที่ การสร้างสมมาเต็มที่มันก็มีสมบัติสิ สมบัติที่เป็นนามธรรมที่สะสมอยู่ที่ใจ

สิ่งนี้มีอยู่ มันป็นนามธรรม ปัญญาของผู้ที่ปฏิบัติจริง รู้จริง เห็นจริง จะเข้าใจชัดเจนมาก เข้าไปเห็นข้อมูล แม้แต่จิตมันยังไม่ก้าวล่วงไปถึง ไปเป็นพระอรหันต์ จิตยังไม่ก้าวล่วงเข้าไปชำระกิเลส กิเลสมันอยู่เต็มตัวเลย เจ้าชายสิทธัตถะ บุพเพนิวาสานุสติญาณ กิเลสเต็มตัวเลย เห็นข้อมูลขนาดไหน มันก็เป็นกิเลสเต็มตัว เพราะเรายังไม่ทำความสะอาดจากข้อมูลนั้น ในเมื่อทำไปแล้ว ปัญญายังไม่เกิด ธรรมะยังไม่เกิด

นี่กรอบของกิเลส กิเลสมันตีกรอบไว้ให้ แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันก็ตีกรอบไว้ให้ บุพเพนิวาสานุสติญาณ มันมาจากไหน? มันมาจากจิตสงบไง จิตสงบแต่ยังไม่ได้ตรัสรู้ธรรมเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จิตนั้นเป็นอย่างไร? ก็จิตนั้นก็เจ้าชายสิทธัตถะที่จิตสงบเข้ามาเห็นข้อมูลของใจที่เป็นบุพเพนิวาสานุสติญาณ ไล่เข้าไปขนาดไหนนะ ไล่ไป ไล่ไป ด้วยญาณ ไล่ไปด้วยกำลังของสมาธิ สัมมาสมาธิ ไล่เข้าไป ไล่ขนาดไหน

เพราะปัญญายังไม่เกิด เห็นไหม ฟังสิ ในเมื่อปัญญายังไม่มี ในเมื่อจิตนี้ยังไม่ทำลายกรอบของกิเลส ทำลายกิเลสออกจากหัวใจ มันจะมีธรรมะที่ไหนในเมื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังไม่ได้ตรัสรู้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังไม่บรรลุธรรมเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันยังไม่มีธรรมะอันนั้น ไม่มี ตามโลกธาตุยังไม่มี องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะได้หนึ่งเดียวเท่านั้น เอก์ นาม ก็ หนึ่งไม่มีสอง ในเมื่อหนึ่งยังไม่เกิด ไม่มีข้อมูลสิ่งใดๆ เลย มันจะเอาอะไรมา มันก็เป็นกิเลสซัดๆ ไซ้ไหม นี่กรอบ กิเลสมันตีกรอบไว้ให้ ตีกรอบไว้ให้ มันก็ต้องหมุนไปตามกิเลส

แต่เพราะอำนาจวาสนา สิ่งที่เกิดเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ใช่เกิดได้ง่ายๆ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดมาแต่ละองค์ต้องสร้างสมบุญญาธิการมามหาศาล สิ่งที่เกิดมาแล้ว พิจารณาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ย้อนไปขนาดไหน ตามไปขนาดไหน ตามไปไม่มีวันจบ ตามไปไม่มีวันจบเพราะอะไร เพราะมันไม่ใช่มรรค เพราะมัน สุตมยปัญญา จินตมยปัญญา ภวานามยปัญญา

ภาวนามยปัญญา มันยังไม่ใช่มรรคญาณ มันตามไปด้วยกำลัง ถึงสุดท้ายแล้ว ถอนกลับ ดึงกลับ ดึงกลับ ดึงกลับมาเป็นปกติ จุตูปปาทญาณ ข้อมูลที่มันออกไปอนาคต สิ่งในอนาคต จิตนี้ถ้ายังไม่สิ้นกิเลส ยังไม่ทำลายกรอบของมัน สิ่งที่ครอบงำเป็นเจ้าวัฏจักร เป็นพญามารที่ครอบงำใจอยู่อย่างนี้ จะทำลายพญามารนี้ไม่ได้ มันก็ต้องเกิดต้องตาย เพราะมันมีวิชา

คำว่า “อวิชา” ใด คำว่าสิ่งที่ เป็นมาร เป็นมาร มารในหัวใจ มันยังพา ถ้าพิจารณา จุตูปปาทญาณ จิตมีสมาธิ จิตมีกำลังขนาดนี้ ถ้าไม่ได้ตรัสรู้ ตายไปก็เกิด เกิดบนพรหม เกิดเป็นสิ่งที่ต่างๆ เกิดเป็นผู้มีฤทธิ์มีเดช แต่ก็เหมือนดังแก๊ส ไซ้แก๊สหมด มันก็ดังแก๊สคือดังเปล่า กำลังของจิตที่มันเข้าความสงบ ถ้ามันเสื่อมมันก็หมด

ย้อนกลับมาดังแก๊สยังเต็มถัง แต่ดังแก๊สร่วงหล่น ดึงกลับมา พอดึงกลับมา ดึงกลับมา อาสวักขณญาณ เข้าไปถึงปัจฉิมยาม อาสวักขณญาณทำลายกิเลส ภาวนามยปัญญา สิ่งที่ว่าคำว่า “ภาวนามยปัญญา” มันมรรค ๘ คำริชอบ งานชอบ เพียรชอบ คำริชอบ ปัญญาคือความคำริชอบ งานชอบ เพียรชอบ ความระลึกที่อยู่ชอบ สมาธิชอบ ความชอบธรรมทั้งหมด มันเข้ากลมกลืนกัน มรรคสามัคคีกัน ทำลายอวิชา นี่ทำลายกรอบของมัน

พอทำลายกรอบของมัน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา นี่ธรรมแท้ๆ แล้ววางธรรม ธรรมแท้ๆ เป็นธรรมของใคร? เป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้ววางไว้ เวลาออกมาเทศนาว่าการจนได้ปัญจวัคคีย์ก่อน ได้ยสะก่อน ได้ชฎิล ๓ พี่น้อง ๒,๐๐๐-๓,๐๐๐ พระอรหันต์ทั้งนั้นเลย

มีตำราที่ไหน มีการบ่มเพาะที่ไหน วินัยยังไม่มีเลย ปาราชิก ๔ ก็ยังไม่มี ไม่มี ไม่มีวินัยเลย ไม่มีข้อบังคับใดๆ เลย ไม่มีกรอบกติกาใดๆ เลย แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นคนสั่งสอน ผู้รู้จริงสั่งสอนผู้รู้จริง เป็นคนรื้อค้น เป็นคนบอก แต่เราในปัจจุบันนี้วางธรรมและวินัยไว้ เพราะมัน ๒,๕๐๐ ปีมาแล้วใช้ใหม่

ครูบาอาจารย์ของเรา รื้อค้นขึ้นมา แล้วทำขึ้นมาได้นะ สิ่งทำเข้ามาถึงหัวใจ ทำลายกรอบมาทั้งหมด กิลเลสตีกรอบไว้อย่างไรแล้วประพฤติกปฏิบัติ ประพฤติกปฏิบัติโดยข้อเท็จจริงกับหัวใจของเรา จริตนิสัยของเราชอบสิ่งใด คุณิเวลาเราใช้ปัญญาอบรมสมาธิ เราก็ใช้ปัญญาของเรา สิ้นสุดกระบวนการของมันก็คือ ความสงบทั้งนั้นละ มันปล่อยวางทั้งนั้นละ ถ้ามีสติ มีสัมปชัญญะ มันจะเป็นประโยชน์กับเรา ทีนี้เราประพฤติกปฏิบัติ ใช้ปัญญาๆ ปัญญาที่เกิดขึ้น

คำว่า “ปัญญาอบรมสมาธิ” มันเป็นโลกีย์ปัญญา มันเป็นข้อเท็จจริง เพราะเราเกิดมาโดยกิลเลส เรามีกิลเลสกันนะ เราศึกษารธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ท่องบ่นขนาดไหนก็แล้วแต่ อันนั้นเป็นธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่ใช่ของเรา ไม่ใช่ของเรา จะจำได้หมดคู่ขนาดไหนก็ไม่ใช่ของเรา แล้วประพฤติปฏิบัติกันไป ทำความสงบของใจขึ้นมา ถ้าจิตมันสงบเข้ามา แล้วปัญญามันออกมารับรู้ นั่นมันจะเริ่มจะเป็นผลประโยชน์กับเรา

ถ้าไม่เป็นผลประโยชน์กับเรานะ เวลาทำความสงบของใจ คุณ จิตของคนก็กะนองขนาดไหน มันจะรู้เห็นสิ่งใดก็แล้วแต่ เห็นไหม รู้เห็นสิ่งใด กรอบของใครนั่นนะ? นี่กรอบของกิลเลสทั้งหมดเลย กิลเลสมันตีกรอบไว้ให้ กิลเลสมันตีกรอบไว้ให้ เพราะเป็นจริตนิสัยของเรา พอจริตนิสัยของเรา ถ้าจิตเราจะเริ่มสงบเข้ามา มันจะรู้ มันจะเห็นสิ่งใด มันมีการเคลื่อนไหวอย่างไร ทั้งๆ ที่เป็นกรอบของกิลเลส แต่เราก็ไม่รู้ เพราะเราท่องบ่นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เราพยายามบอก จะให้เทียบเคียง การศึกษา การศึกษาเป็นสุขตมยปัญญา เวลาปฏิบัติต้องวางไว้ ถ้าไม่วางไว้ มันพยายามจะเทียบเคียง เทียบเคียงขึ้นมา มันจะเทียบเคียงให้เป็นธรรม ให้เป็นธรรมขึ้นมา มันเป็นธรรม มันเป็นธรรมการสร้าง มันสร้างธรรมขึ้นมา มันไปสร้างภาพขึ้นอีกภาพหนึ่งขึ้นมา

คูตาคือความคิดเรา ความคิดไม่ใช่จิต ความคิดเป็นความคิด จิตเป็นจิต ความคิดไม่ใช่จิต แต่ความคิด ความคิดมันเกิดจากจิต ถ้าไม่มีจิตจะมีความคิดมาจากไหน คูตติ บุปเพนิวาसानุสติญาณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระเวสสันดร ทศชาติ ๑๐ ชาติ สิ่งที่ซบมาอยู่ที่ไหน? มันซบมาอยู่ที่จิตขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่เวลาย้อนอดีตชาติไป

สิ่งที่ย้อนอดีตชาติไป ทำไมมันจำแต่ละภพแต่ละชาติได้ ทำไมจำชาติพระเวสสันดรได้ละ พระเวสสันดร ทำอะไรบ้าง คูตติสละ กัณหา ซาติ เสียสละนางมัทรี นี่ใครเป็นคนบอก ใครเป็นคนพูด มันมาจากไหน แล้วเป็นความคิดหรือเปล่า ความคิดมันข้ามภพข้ามชาติไหม

ถ้ายังมีกิลเลสอยู่ ความคิดมันเป็นข้อมูล ความคิดของเรามันเกิดขึ้นมาใช่ไหม เป็นความคิด เป็นอารมณ์ความรู้สึกที่สื่อสารกัน แต่ขณะที่ความคิดมันผ่านไป แล้วสิ่งที่เราคิด สิ่งที่มันมีอยู่ มันตกผลึกลงในหัวใจ พอมันตกลงในหัวใจ มันเป็นความคิดหรือเปล่า? มันเป็นข้อมูล มันไม่ใช่ความคิด แล้วเวลาจิตของเรา เวลาจิตของเรามันคิด คูตติ มันจำเรื่องราวต่างๆ ในชาตินี้ได้ แต่บาง

เรื่องที่มีมันมีอะไรที่มีมันอยู่ในหัวใจ มันเป็นความคิดหรือเปล่า ความคิดไม่ใช่จิต ถ้าความคิดเป็นจิต
ขั้น ๕ พระอรหันต์ตายไปต้องพร้อมขั้น ๕ ที

ภรรษา หเว ปญจกขุณา ขั้น ๕ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ...สังขาร ความคิด ความ
ปรุง ความแต่ง มันเป็นขั้นหรือเปล่า? มันไม่ใช่ขั้น พระอรหันต์ตายไปถึงไม่มีความคิดตายไป
วิมุตติสุขมันเป็นอีกเรื่องหนึ่ง วิมุตติสุขมันอยู่ที่ไหน? วิมุตติสุขมันอยู่ที่ใจเรา สิ่งที่ใจเรา เวลา
ประพฤติกปฏิบัติขึ้นมา สิ่งที่เป็นความคิดมันทำให้เราฟุ้งซ่าน มันฟุ้งซ่าน มันมีความคิด

ทีนี้เวลาเราอยากต้องการความสงบ เราก็กำหนดของเรา กำหนดว่านามรูป กำหนด
ความรู้สึก กำหนดอารมณ์ต่างๆ มันสร้างภาพทั้งนั้นนะ มันสร้างขึ้นมา มันเป็นกรอบ เราสร้าง
วิธีการ สร้างกรอบขึ้นมา สร้างอารมณ์ขึ้นมาให้จิตมันอยู่กับอารมณ์สิ่งนี้ แล้วมันชำระกิเลสได้
หรือเปล่า ในเมื่อมันไม่ใช่ตัวจริง มันไม่ใช่ตัวจิต ไม่ใช่กรรมฐาน ไม่ใช่สถานที่ตั้ง ไม่ใช่สถานที่
แห่งการงาน ไม่ใช่ปฏิบัติสัจจิต ไม่ใช่สิ่งที่มันเก็บข้อมูลอยู่

ข้อมูลมันอยู่ที่จิต ข้อมูลอยู่ที่จิตมันต้องชำระล้างกันที่จิตนั้น มันไม่ใช่ชะล้างที่ความคิดนั้น
ความคิดมันเป็นความคิดออกมา แต่ความคิดมันเป็นสิ่งทำให้เราทุกข์เรายาก เพราะความคิดมันทำ
ให้มันกระตุ้นความกระทบกระเทือนหัวใจให้หัวใจมันกระเพื่อม ให้มันเกิดความโกรธ ความโลภ
ความหลงเกิดขึ้นมา เราถึงต้องใช้ปัญญาไล่ความคิดเข้าไป

สิ่งที่ใช้ปัญญาไล่ความคิดเข้าไป ปัญญาไล่ความคิดเข้าไป ปัญญาไล่ความคิดแล้วแต่ละ
บุคคล แล้วแต่สถานะ แล้วแต่สถานที่ แล้วแต่อารมณ์กระทบรุนแรงกระทบแรง ก็ต้องใช้
ความคิด สติที่กำลังที่มันคงเข้าไปต่อสู้กับมัน ถ้าจิตมันนุ่มนวล จิตมันควร มันรักษาได้ง่าย เราก็ใช้
สติตามเข้าไป มันก็หด มันสงบตัวเข้ามา

สงบตัวคืออะไร? คือความคิดสงบลง แล้วจิตมันสงบลงตัวใหม่ ความคิดสงบตัวลง จิตมัน
ก็มันคงขึ้นมา จิตมันก็แสดงตัวขึ้นมาเป็นสมาธิ แต่ถ้าเราไปบอกว่า กิเลสมันบอกว่าสิ่งนี้ทำไมได้
สิ่งนี้ทำไมไม่ได้เพราะอะไร เพราะมันเป็นสมาธิ มันไม่มีปัญญา สมาธิไม่เป็นประโยชน์...ไม่มีสมาธิ
ภาวนามยปัญญาเกิดไม่ได้เลย

ภาวนามยปัญญาเกิดขึ้นมา ต้องจิตสงบก่อน จิตสงบเพราะอะไร ถ้าจิตสงบก่อน กรอบของ
กิเลส มันทำลายลงชั่วคราว ในเมื่อกิเลสมันตีกรอบไว้ กิเลสมันตีกรอบไว้ในหัวใจของเรา เราทำ

สิ่งใดไป เราใช้ปัญญาไป เราใช้ความคิดของเราไป เราวิปัสสนาไป มันมีกิเลสไปด้วย มันจะเป็นธรรมได้อย่างไร? มันเป็นธรรมไปไม่ได้

ในเมื่อเป็นธรรมไปไม่ได้ ถ้าเราเวลาเราใช้กำหนดพุทโธ พุทโธ มันเป็นกิเลสหรือเปล่า? มันก็เป็นกิเลส แต่มันเป็นกิเลสเพราะเราพอใจ เราตั้งใจ เราทำของเรา เรามีสติสัมปชัญญะของเรา มันมาจากจิต ความรู้สึก ความนึกคิดมันมาจากจิต แล้วมันออกไปด้วยคำบริกรรม คำบริกรรม คือ ให้จิตมันอาศัย ให้จิตมันเกาะเข้าไป ให้ตัวมันเองทรงตัวมันขึ้นมา ถ้าตัวมันทรงตัวมันขึ้นมา ผลของมันก็คือความสงบ

พอมีความสงบขึ้นมา คุณก็ดูเด็กอ่อนๆ เด็กมันคลอเคลียใหม่ เวลาเด็กมันคลอเคลียใหม่ พ่อแม่ไม่เลี้ยงมัน มันจะเอาตัวรอดได้ไหม จิตเป็นสมาธินะ เหมือนเด็กอ่อนๆ มันแค่สมาธิ แค่ฉนิกสมาธิ อุปะจารสมาธิ อัมปนาสมาธิ มันเป็นครั้งเป็นคราว มันจะออกทำงานได้ไหม มันจะออกรับรู้สิ่งใดได้ไหม คนเราจะทำงานมันต้องร่างกายแข็งแรง มันต้องมีปัญญาของมันใช่ไหม ทำสมาธิต้องบ่อยครั้งเข้า บ่อยครั้งเข้า ไม่ใช่ทำสมาธิแล้วมันจะเป็นไปนะ มันเป็นแต่ว่ากรอบของกิเลสไป

กรอบของกิเลสคือจิตของคนสงบแต่ละชั้นแต่ละตอนมันไม่เหมือนกัน สิ่งที่สงบแต่ละชั้นแต่ละตอน จิตก็คละนอง จิตเรียบง่าย จิตที่สร้างบารมีมาหลากหลาย เห็นไหม สงบเข้ามาเฉยๆ ก็สงบเข้ามาเฉยๆ ก็มีสติสัมปชัญญะ ต้องรู้ตัวทั่วพร้อม สงบเข้ามา สงบเข้ามามันจะละเอียด มันจะมีความสุข มันจะมีความพอใจของมัน

แต่ถ้าเป็นกรอบของกิเลสนะ มันบอกความสงบนั้นเป็นนิพพาน ความสงบนั้นเป็นผลของการประพฤติปฏิบัติ แต่การประพฤติปฏิบัตินั้นเพียงแค่พื้นฐาน เพียงแค่เราจะทำลายกรอบของมัน เพราะถ้ากิเลสมันสงบตัวลง มันเป็นสมาธิขึ้นมา กิเลสสงบตัวลง ตัวจิตล้วนๆ มันจะมีความสุข มันจะมีความพอใจของมัน เรารักษาดูตรงนี้ไว้

เริ่มต้นที่จะออกวิปัสสนา จะเป็นภาวนามยปัญญา เป็นการประพฤติปฏิบัตินอกกรอบของกิเลส นอกกรอบของกิเลสเพราะอะไร เพราะจิตมันสงบตัวของมัน มันไม่มีความคิดใจ ถ้ามีความคิดจิตมันจะสงบตัวได้ไหม ปัญญาอบรมสมาธิก็เหมือนกัน ผลของสมาธิ ผลของความสงบของใจมันมีกำลังของมัน มันมีความสุขของมัน มีความสุขของมัน มันมีโอกาสทำงานของมัน มันมีโอกาสทำงาน มันมีโอกาสออกไปรับรู้ ถ้าออกรับรู้ด้วยสมาธิ เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม เห็นโดยจิต

แต่ในปัจจุบัน เห็นโดยสามัญสำนึก เห็นโดยสามัญสำนึก เห็นโดยสัญญา เห็นโดยความคิด ใจ สัญญาคืออะไร? สัญญาคือข้อมูลในหัวใจ ข้อมูลในหัวใจไม่ใช่ตัวใจ ข้อมูลในหัวใจไม่ใช่ตัวใจ ตัวใจมันตัวพลังงานเฉยๆ ถ้าจิตมันสงบเข้ามา มันสงบเข้ามาได้เพราะอะไร เพราะข้อมูล เพราะสิ่งต่างๆ โคนหรือคัน โคนเพิกถอนออกหมด จิตมันจะเป็นจิตล้วนๆ ตัวจิต ธรรมชาติของจิตคือตัวพลังงานเฉยๆ

ตัวจิตคือพลังงานเฉยๆ ถ้ามีสติพร้อมเข้ามา มีสติควบคุมใจเข้ามา ใจมันจะเป็นพลังงานพลังงานของมันนะ มีสติรู้อยู่ รู้อยู่ รู้เฉยๆ รู้ของมัน ละเอียดเข้าไปเป็นชั้นเป็นตอนเข้าไป นี่มันไม่มีข้อมูล ไม่มีข้อมูล พอไม่มีข้อมูล จิตสงบก็มีกำลังแล้ว เวลาออกรู้ ออกรู้ ออกรู้ ออกรู้ ถ้าจิตสงบออกรู้ เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม

ถ้ามันเหมือนเด็กอ่อน มันทำงานมันไม่เป็น ทำงานมันไม่ได้ ถ้าทำงานไม่เป็น ทำไม่ได้... รำพึง เรารำพึงขึ้นมา รำพึงคืออะไร? รำพึงคือรำพึง กาย เวทนา จิต ธรรม สติปัญญา ๔ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้ทำความสงบของใจเข้ามา แล้วให้ออกวิปัสสนา สมถะวิปัสสนาก้าวเดินไปพร้อมกัน ในเมื่อจิตมันสงบเข้ามา มันเป็นสมถะขึ้นมา สมถกรรมฐาน คือคนมีสติสัมปชัญญะ เหมือนกับเราสร้างตัวของเราเองขึ้นมาได้ พอเราสร้างตัวเองขึ้นมาได้มัน คำว่า “การสร้างตัวของเรา” มันไม่มีใครไปควบคุมใช้ไหม

แต่ถ้ามันเป็นกิเลส ถ้ามันโดยสามัญสำนึกของเรา เราประพฤติปฏิบัติกัน ที่เราท่องบ่นกัน ปากเปือกปากนาคะ รู้ตัวทั่วพร้อม การขยับรู้ตัวทั่วพร้อม...มันเป็นความคิด มันไม่ใช่พลังงาน มันเป็นตัวความคิด ในเมื่อความคิดเคยเป็นกรอบของมัน เพราะความคิด

อวิชชาปุจฉา สงขาราสงขารา ปุจฉา วิญญาณ สิ่งที่เกิดขึ้นมันเกิดมาจากไหน? เกิดขึ้นมาจากอวิชชา เกิดขึ้นมาจากกิเลส แล้วพอมันเกิดขึ้นมาจากกิเลสแล้ว แล้วกิเลสมันจะให้เอาตัวรอดไหม มันเป็นไปได้ไหม มันเหมือนกับเจ้าหนี้ยกับลูกหนี้ย เจ้าหนี้ย ถ้าเราเป็นลูกหนี้ยอยู่ เรามีสัญญา กุ้ย้มกันอยู่ เราจะเป็นลูกหนี้ยเขาตลอดไปถ้าเรายังไม่ใช่หนี้ยเขา

นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อกิเลสมันเป็นเจ้าของความคิด กิเลสมันเป็นเจ้าของความคิดนะ ความคิดมันเกิดจากไหน? เกิดจากจิต จิตมันคืออะไร จิตมันมีอะไรครอบงำมันอยู่? มีอวิชชาครอบงำมันอยู่ ในเมื่อจิตมันมีอวิชชาครอบงำมันอยู่ เวลามันคิดออกไป มันใช้ปัญญาของมันออกไป ใครเป็นคนเจ้าของมัน เหมือนเจ้าหนี้ยกับลูกหนี้ย มันไปด้วยกันตลอดเวลา

แต่ถ้ามันจิตสงบเข้ามา จิตมันสงบเข้ามาละ ลูกหนี้ เจ้าหนี้ไม่มี ลูกหนี้ เจ้าหนี้ไม่มีมันก็ ลูกหนี้เจ้าหนี้ไม่มีชั่วคราวนั้น เพราะจิตสงบเฉยๆ พอจิตมันสงบเฉยๆ ใจใหม่ มันก็เหมือนกับเรา ไม่เป็นหนี้อยู่พักหนึ่ง ยกเว้น คุณติ ทางโลก เราอยู่กับเขา เราเป็นลูกหนี้ เขาจะมีระยะเวลาปลอด ดอกเบี้ยใหม่ ดอกเบี้ยมันจะคิดตลอดไป แม้แต่อยู่กับเบื้องต้น

อยู่กับเบื้องต้น ปลอดชำระได้ก็ปี พอเริ่มก็เดือนถึงจะชำระหนี้ นั่นมันปลอดชำระหนี้ นี่จิต เหมือนกัน ถ้าจิตมันสงบเข้ามา มันเป็นเวลาที่พักหนี้ ไม่มีหนี้ พอพักหนี้ไม่มีหนี้ มันออกรับรู้ได้ แต่มันก็อยู่ที่วาสนาของคนว่ามันจะได้มากได้น้อย เราพักหนี้ เราไม่ได้ใช้หนี้ ถ้าเราพักหนี้ ไม่ใช่ หนี้ มันจะพ้นไปได้ไหม แล้วเราประพฤติปฏิบัติไป เรามีหนี้ เราก็ออยากจะพ้น ใช้ให้มันเร็วขึ้น

เราใช้ไป เป็นหนี้เป็นสินนะมันเห็นกันชัดๆ แต่เป็นกิเลสครอบที่มันฝังอยู่ในหัวใจ เราไม่ เห็นมันเลย นี่กิเลสมันละเอียดอย่างนี้ มันว่ากิเลสเป็นเรา สรรพสิ่งเป็นเรา การใช้ปัญญา การ ไคร่ครวญนี้เป็นเรา มันน่าเสียดาย เวลาของเราเสียเปล่าไปกับการประพฤติปฏิบัติโดยกิเลส ตลอดเวลา แต่พอเราจะปฏิบัติจริงจริงจังขึ้นมา เราก็เป็นการลำบากลำบาก

เราจะปฏิบัติขึ้นมา เราก็อทนแรงเสียดสีจากสังคมเขาไม่ได้ ถ้าแรงเสียดสี สังคมเขาหัวเราะ เยาะนะ ไคร่ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ไคร่จริงจริงจังขึ้นมา เขาหัวเราะเยาะว่าพวกนี้ไม่รู้จักความสุข พวก นี้ไม่รู้จัก ไม่เข้าใจในความจริงของชีวิต ทำไมต้องทำตนให้ลำบากเปล่า

ทำตนที่ไหนให้ลำบากเปล่า มันไม่เคยปฏิบัตินะ ถ้าคนเคยปฏิบัติขึ้นมา เราไปทำใครให้ มันลำบากเปล่า เราทำลายกิเลสให้มันลำบากต่างหากละ กิเลสตัวใดบ้างที่มันต้องการ ต้องมีศีล สมาธิ ปัญญา ที่เข้าไปชำระมัน มันยอมรับละ มันเป็นไปไม่ได้เลย ไม่มีกิเลสตัวไหนยอมรับเลย กิเลสมันต่อต้านมาตั้งแต่เริ่มต้น ตั้งแต่จะเริ่มทำทานมันก็ไม่ให้แล้ว ว่าสิ่งนี้เป็นของเรา สิ่งนี้เรา แสวงหามา

เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ทำไมต้องไปถือศีล ถือศีลทำไมต้องทำตัวให้ลำบาก ทำอะไร ตามความชอบใจของเรา เราเป็นคนมีบุญญาธิการ เรามีร่างกาย เราแข็งแรง เรามีทุกอย่างแข็งแรง ไม่เคยคิดเลยนะว่าคนไปข้างหน้า มันจะไปตายข้างหน้า ไม่เคยคิดเลย สิ่งใดที่มีอยู่กับเรา ไม่มีสิ่ง ใดคงที่เลย ธรรมะ สังฆธรรมมันเป็นอย่างนั้น แต่กิเลสมันปิดตาไว้ไง มันสร้างภาพหลอกลวงมา ตลอด แต่เราจะเอาจริงเอาจริงจังขึ้นมา

เราตั้งใจจะจริงจัง จริงจังนี้เป็นของใคร จริงจังเพราะเรามีอำนาจวาสนา เราเชื่อมั่นในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราถึงมีความจริงจังขึ้นมา แต่ปฏิบัติแล้วมันเป็นไปได้ตามนั้นไหม นี่ไง กรอบของกิลสนะ มันก็มีหยาบ มีละเอียดยไปเรื่อยๆ แม้แต่ประพดปฏิบัติกันนะ เราวิปัสสนาของเรา ถ้าจิตเราสงบเข้ามา แล้วจิตออกรับรู้ เห็นรับรู้สิ่งต่างๆ กาย เวทนา จิต ธรรม จับได้นะ จับสิ่งนั้นได้

นิมิต อุกคหนิมิต ความเห็นนิมิต ถ้าเป็นนิมิต นิมิตถ้าจิตเราไม่มั่นคง นิมิตนี้ มันเชื่อถือไม่ได้ ดูสิ เราเห็นสิ่งใด เรายังล้งเลสงสัยใช่ไหม แต่ถ้าจิตเราสงบขึ้นมา เราเห็นรูป เห็นสิ่งต่างๆ เห็น ถ้าส่งออก คิกคะนอง คิกคะนองคือมีข้อมูลที่มันสร้างสมมา สายบุญสายกรรมมันมีมาก ออกรับรู้สิ่งต่างๆ ออกรับรู้ใครเป็นคนรู้? จิตออกรับรู้

ขณะที่เราเห็นอยู่โดยปกติสามัญสำนึกของมนุษย์ ความคิดมันยังให้โทษเราขนาดนี้ เวลาอารมณ์เกิดขึ้นมา มันยังทุกข์ยากได้ขนาดนี้ เวลาจิตสงบเข้าไป ไปรู้ในใจ รู้สิ่งที่ละเอียดย มันก็เหมือนความคิด ความรับรู้เรา ในเมื่อความคิดไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ความคิด นิมิตที่รู้ก็ไม่ใช่เรา เราก็ไม่ใช่นิมิตนั้น เราจะไปรับรู้ จะไปทุกข์ยากทำไม เราก็กลับมาที่พุทโธ กลับมาที่จิตของเรา

ถ้าจิตของเรา ถ้ากลับถึงจิต เราจะย้อนสติกลับมาที่จิตเราไม่ได้ เพราะที่ออกไปรับรู้มีรสชาติ อยากรู้ อยากเห็น อยากรู้ อยากเห็น อยากเข้าใจ นี่มันออกไปรับรู้ แต่พอมีสติสัมปชัญญะนี้พยายามดึงกลับ ดึงกลับ ถ้าดึงกลับเข้ามา จิตมันสงบเข้ามา สิ่งที่เราที่เห็น จิตออกรู้ทั้งนั้นนะ พักมันไว้ก่อน เพราะมันเป็นสมบัติของเรา

จิตคิก จิตคะนอง เหมือนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นพระเวสสันดร เป็นทศชาตินั้นนะ นั่นสมบัติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทำบุญกุศลมาอย่างนั้น บุญบารมีมา ถึงสร้างสมมาเป็นโพธิญาณที่ออกมารู้คั่นจนเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วบุญกุศลที่ได้สร้างมา ส่งเสริมให้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีอำนาจวาสนาบารมี มีปัญญาใคร่ครวญ มีปัญญาธรรม

จิตของเราก็เหมือนกัน จิตของเรา ถ้าเราได้สร้างบุญกุศลมา เราได้สร้างคุณงามความดีมา จิตมันมีอำนาจวาสนา มันจะรู้เห็นอะไรแปลกๆ มหัศจรรย์มาก ถ้ารู้เห็นอะไรมหัศจรรย์ นี่มันคืออะไร? กรอบของกิลสนะ เพราะถ้ารู้ถ้าเห็น อันนี้ก็เป็นสมบัติของเรา มันเหมือนดังแก๊ส เดี่ยวแก๊สก็หมด มันจะอยู่อย่างนั้นนะ จิตมันไปไหนไม่ได้ มันอนิจจังไง พลังงานตัวนี้เป็นอนิจจัง สมาธิ

เป็นอนิจจัง แล้วเรารู้สิ่งต่างๆ อะไรไปรับรู้ล่ะ? จิตเราไปรับรู้ ก็พลังงานมันใช้ออกไปแล้ว พอใช้ออกไปแล้วมันจะทุกข์ยากไหม แต่ถ้าเราเอาวางไว้ ถึงแก่เราไม่ได้ใช้มันเลย มันเต็มถึงอยู่นั่น สมาธิ บุญญาธิการ มันเต็มหัวใจอยู่นั่นใช้ไหม เราจะใช้ เราไม่ใช้มัน เราไม่ได้ใช้ประโยชน์ ไม่ได้ทำอะไรเสียหาย มันจะอยู่ของมันอย่างนั้น ไม่ต้องไปวิตกกังวลว่าสมบัติของเราอยากรู้อยากเห็น...ไม่ต้อง

เราทำใจให้สงบเข้ามา สงบเข้ามา สงบเข้ามา แล้วพอจิตสงบ ใจสงบ จนเป็นความสงบของใจ เป็นกำลังของใจ เป็นสมถกรรมฐาน แล้วมีสติสัมปชัญญะพร้อม มันพ้นจากกรอบชั่วคราว มันเป็นสิ่งที่ไม่ต้องใช้หนี้ มันเป็นสิ่งที่ว่าไม่ต้องมีดอกเบียมันจะไม่ขึ้น แล้วเราออกทำงานตอนนั้น ออกทำงานตอนนั้น ออกวิปัสสนา ถ้าจิตมันเห็น เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม นิमितเหมือนกันไหม? นิमितเหมือนกัน เห็นกายนี่นิमितชัดๆ เลย แต่เห็นโดยจิตที่ไม่เป็นหนี้ เห็นโดยสัจจะความจริง การเห็นโดยสัจจะความจริงมันสะท้อนหัวใจนะ

เห็นโดยกรอบของกิเลส เพราะกิเลสมันรู้อยู่แล้ว กิเลสเป็นเราใช้ไหม สรรพสิ่งนี้ข้อมูลอยู่ที่เรานะ พอเราไปรู้ไปเห็นสิ่งใด เหมือนเรารู้อยู่แล้ว ของที่รู้อยู่แล้ว เราไปจับไปต้อง มันตื่นตื่นไหม กับของที่เราคาดการณ์ไม่ได้ เหมือนเราไปโดนเซอร์ไพรส์ต่างๆ ไปเห็นของ เขาเซอร์ไพรส์เราต่อหน้า ตกใจหมดเลย

จิตเหมือนกัน ถ้ามันเห็นตามความจริงของมันนะ มันไม่เป็นตามนั้น มันไม่เป็นสัญญาว่าจะเห็นกายอย่างนั้นๆ...ไม่ใช่ มันเห็นโดยข้อเท็จจริง เห็นโดยกำลังของสมาธิ มันสะท้อนหัวใจมาก มันเป็นนิमितไหม? มันเป็นนิमित แต่เพราะมีความสงบของใจ เพราะใจมีรากมีฐาน มันถึงเป็นวิปัสสนา

เพราะเวลาจิต ถ้ากรอบของกิเลส กิเลสมันพาทำ มันมีข้อมูลของมัน มันเป็นสายใยไปเลยนะ “วิปัสสนาเป็นอย่างนั้น เห็นกายพิจารณากาย ปล่อยกายเป็นโสคาบัน พิจารณาเห็นกาย พิจารณากาย ปล่อยกาย เป็นสกิทา พิจารณากาย เห็นกาย ปล่อยไป”...ทำครบรอบของมันนะ กิเลสทั้งนั้น มันไม่ได้ชำระกิเลสอะไรเลย กรอบของกิเลสมันพาให้ทำ มันสร้างภาพให้ทำ แล้วเราก็ทำตามมันไป ทำตามมันไป

ไม่มีครูไม่มีอาจารย์นะ เวลาพูด เหมือนๆ กัน พิจารณากายเหมือนกัน ปล่อยกายเหมือนกัน แต่ทำไมเราพิจารณากาย ปล่อยกายแล้ว มันกิเลสมันพาทำ ทำแล้ว มันทำเป็นพิธี ทำพอเป็นทำไป สิ่งที่เราได้อยู่ในหัวใจแล้วเราก็ก็นำสภาวะแบบนั้น

แต่ถ้าเป็นสังขารมละ เป็นความจริงละ พอจิตมันสงบ จิตมันไม่มีสิ่งใดที่เป็นข้อกังวลของมัน แล้วเราทำจนมันคง ไม่ใช่เด็กอ่อน จากเด็กอ่อนมันเลี้ยงตัวมันไม่ได้ สมาธิใหม่ๆ ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปปนาสมาธิ จะรวมใหญ่ขนาดไหน ถ้าเราไม่มีความชำนาญ มันยังเลี้ยงตัวเองไม่ได้ มันรักษาไว้ไม่ได้ มันต้องทำความสงบของใจแล้วรักษา รักษา รักษาบ่อยครั้งเข้า ทีนี้พอบอกถ้าทำใจให้สงบ แล้วรักษาให้บ่อยครั้งเข้า แล้วเมื่อไหร่จะได้วิปัสสนาละ เมื่อไหร่ได้วิปัสสนานี้ละ ถ้าจิตมันสงบ เราใช้ปัญญาได้ ครูบาอาจารย์ที่ท่านผ่านการประพาศปฏิบัติมา ท่านจะเข้าใจ เข้าใจมาก เข้าใจว่า กาย เวทนา จิต ธรรม เป็นได้ทั้งสมณะ เป็นได้ทั้งวิปัสสนา เป็นได้สมณะ เพราะจิตเรามันมีกิเลสอยู่ กรอบของกิเลสของเรามีอยู่

เวลามันใช้ปัญญา ใช้ใคร่ครวญ มันก็ใคร่ครวญเหมือนกัน ใคร่ครวญกาย ใคร่ครวญเวทนา ใคร่ครวญจิต ใคร่ครวญธรรม แต่เมื่อจิตมันยังไม่สงบ จิตมันมีกิเลสอยู่เต็มหัว มันถึงใช้การใคร่ครวญ ใช้ปัญญาใคร่ครวญ...ผลการปล่อยวางคือสมณะไง คือสมณะ เราเห็นนิมิต เห็นต่างๆ จิตมันยังเห็นอยู่ ถ้าจิตมันยังไม่มันคง เป็นสมณะ เวลาเราเห็นนิมิต นิมิตนั้นมันมีความจริงอยู่บ้าง แต่ความปลอมมีมากกว่า

ที่ว่า สิ่งที่เราเห็นจริงไหม? จริง แต่สิ่งที่เห็นนะจริงหรือไม่จริง? เห็นจริง แต่สิ่งที่เห็นนั้นจริงหรือไม่จริง? ไม่จริง ไม่จริงเพราะอะไร เพราะจิตมันไม่มีรากฐานตรงนี้ไง จิตมันมีกิเลสครอบงำอยู่ จิตมันทำโดยสัญญา เพราะเราชาวพุทธ เราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไว้มากมาย มันก็สร้างภาพอย่างนั้นให้เห็นได้

เห็นเหมือนกัน แต่มันไม่จริง ถ้ามันปล่อยเข้ามา พิจารณากาย เวทนา จิต ธรรมปล่อยเข้ามา ก็เป็นสมณะ เป็นสมณะก็ได้ เป็นวิปัสสนาก็ได้ แต่ถ้ามันเป็นวิปัสสนา มันไม่ใช่ออกมาจากข้อมูลนั้น มันออกมาจากจิต มันสะเทือนหัวใจมาก...รู้ได้ คนที่ปฏิบัติ สันติภูจิโก บังคับตั้ง มันต้องรู้ได้ด้วยหัวใจดวงนั้นเต็มหัวใจ

ถ้าหัวใจดวงนั้นมันยังไม่รู้ได้ไม่จริง มันจะเป็นวิปัสสนาขึ้นมาได้อย่างไร ทำไมมันถึงมีวิปัสสนาละ ทำไมถึงมีสมณะละ แล้วมันต่างกันอย่างไรละ? มันไม่มีสมณะ ไม่มีสมาธิ ไม่มีกำลัง

ของจิต มันก็เป็นกรอบของกิเลส กิเลสพาทำไง กิเลสพามันก็ทำเพื่อกิเลส ทำตอบสนองกิเลส ใหม่ๆ ที่เราทำนี่แหละ

แต่ถ้ามีความขยันหมั่นเพียรนะ มีความขยันหมั่นเพียร เพราะใช้ปัญญาอบรมสมาธิหรือพุทโธ เป็นกิเลสใหม่ มันเป็นสิ่งที่เกิดจากกิเลสใหม่ เพราะเรามีกิเลสใช้ใหม่ จิตเรามีกิเลสใช้ใหม่ เราเกิดมาเพราะเราเกิดมา แต่เรามีอำนาจวาสนา เราเชื่อธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ใช้ใหม่ เราถึงประพฤติปฏิบัติขึ้นมาตามข้อเท็จจริง เราชวนชวาย

นี่ไง ที่ว่าความเพียรชอบ ความเพียรชอบ ถ้าเราจะมีความเพียร เรามีความวิริยะ เรามีความอุตสาหะ ใครเขาจะสงสาร ใครเขาจะสมเพช เห็นไหม เขาสงสาร เขาสมเพช ถ้าเราประพฤติปฏิบัติ เราก็มั่นหมั่นทำเราไป แล้วปัญญาของเรา เราจะคิดในหัวใจของเราว่า เราเองต่างหาก กลับสมเพชเขา สมเพชคนที่สมเพชเรา เพราะคนที่สมเพชเรามันอยู่ในกรอบของกิเลส กิเลสพามันทำ มันไปเอาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เอากรอบ เอาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คิดว่าเป็นของตัวเอง มันยังไม่รู้ตัวของมันเอง แม้แต่สติสัมปชัญญะของมัน มันก็ไม่รู้จักตัวของมัน แล้วมันก็ไปตีกรอบ

ถ้าธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต้องเป็นอย่างนั้น นั่นมันเป็นพุทธวิสัย กิริยามารยาทขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีองค์เดียว ผู้ที่ฆ่ากิเลส พระอรหันต์ที่ชำระนิสัยได้ก็มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแค่องค์เดียวเท่านั้น พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ คุณติ พระอรหันต์สมัยพุทธกาล “ไอ้ถ้อย ไอ้ถ้อย ไอ้ถ้อย” พุคจนโยมเขามาขายคิปลี เขาก็สวนกลับ ไอ้ถ้อยเหมือนกัน เพราะด้วยความ โกรธ คิปลีที่เอามากลายเป็นจี้หนูหมดเลย กลายเป็นจี้หนูเพราะอะไร เพราะกล่าวจาบจ้วงพระอรหันต์ พอดีเพื่อนเขาไปด้วย คหบดีเขาไปด้วย เห็น

“เป็นเพราะอะไร เอามันเป็นคิปลี แล้วนี่เป็นจี้หนูล่ะ”

“แล้วเดินมา...เพราะอะไรล่ะ”

“มีพระองค์หนึ่ง พอดีเดินสวนทางกันบอกไอ้ถ้อย ก็เลยตอบสวนไปว่าไอ้ถ้อยเหมือนกัน พอกลับมาถึงจะค้าขายคิปลีกลายเป็นจี้หนู”

คนนั้นเขามีความคิดชาวพุทธเหมือนกัน เตือนเลย ให้กลับไปขอขมา ขอขมาแล้วจี้หนู กลับไปเป็นคิปลีอย่างเก่า เห็นไหม สิ่งที่เป็นข้อเท็จจริงของจิตแต่ละดวง เป็นความจริงของแต่ละ

องค์มันไม่เหมือนกัน แต่เราไปตีกรอบไง เราไปว่ากิริยาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราต้องทำอย่างนั้น เราสร้างภาพ เหมือนสุนัขมันจะเป็นเสือ มันพยายามจะเป็นเสือ มันจะเลียนแบบเสือนะ เวลามันเห่าออกไป ไม่ใช่เสียงบันลือสีหนาทของเสือเลย แต่ถ้าเสือนะ มันจะทำอยู่ที่ไหน มันจะนอนอยู่ที่ไหน มันจะกลิ้งขนาดไหนมันก็คือเสือ

ในการประพฤติปฏิบัติก็เหมือนกัน ถ้าเราจะทำจริงของเราได้ เราต้องมีสติสัมปชัญญะของเรา เราจะเป็นอย่างไรก็แล้วแต่ เราทำของเรา อย่าเอารูปแบบ รูปแบบนั้นวางไว้ ปฏิบัติก็ปฏิบัติให้จริง เว้นไว้แต่ข้อวัตรปฏิบัติของเรา เพราะข้อวัตรปฏิบัติของเราเพื่อตัดแปลงจิต มันเป็นช่องทางที่จะไป ถ้าช่องทางที่จะไป เราทำของเราให้มันจริงจังขึ้นมา

เพราะมันสงบเข้ามา สงบเข้ามา สงบเข้ามา สงบเข้ามา มันรู้เอง มันจะรู้ของมันเข้ามา นี่มันทำลายกรอบวิธีการเข้ามาทั้งหมด แล้วเวลาจิตมันสงบเข้ามา เราก็รู้ว่าสงบ เพราะอะไร เพราะเรามีสติ เรามีสัมปชัญญะ เรามีเป้าหมาย

แต่ถ้ามันทำตามกรอบกิเลส พอจิตมันสงบเข้ามา มันก็บอก นี่ไง เราทำแล้วไง สงบจริงๆ สงบจริงๆ...มันไม่รู้ สงบแต่ทำไมไม่มีปัญญาล่ะ สงบแต่ทำไมไม่มีกำลังล่ะ มันสงบของใครล่ะ มันสงบก็นี่ไง ก็เอารูปแบบอันนั้นมา เอารูปแบบขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ เราต้องเป็นธรรมะของเรา สมาธิต้องเป็นสมาธิของเรา สติต้องเป็นสติของเรา ปัญญาต้องเป็นปัญญาของเรา แล้วถ้าปัญญามันเกิดล่ะ เราจะรู้ได้เลยว่า โลภีย ปัญญา มันทำอะไรเข้ามา มันจะรู้ มันจะเห็นสิ่งใด ข้อมูลของเรานี้วางๆๆๆ วางไว้ วางไว้แบบมีสตินะ วางไว้ ถ้าเราไม่วางนะ จิตเราจะส่งออก เห็นนิมิต เห็นต่างๆ สิ่งต่างๆ มันจะส่งไปอย่างนั้น แล้วก็รับรู้รสชาติ รู้สุข รู้ทุกข์ รู้ความดีความชั่ว ก็รู้อย่างนั้น แล้วมันจะจบเอาเมื่อไหร่

แต่ถ้าเราตั้งสตินะ ดิ่งกลับ ดิ่งจิตกลับมา ดิ่งจิตกลับมาที่พุทธโธ ดิ่งจิตกลับมาด้วยปัญญา อบรมสมาธิที่มีกำลังที่เข้มแข็งนะ มันจะหดตัวเข้ามาเป็นตัวของมันเอง จิตไม่ใช่ความคิด จิตไม่ใช่ความคิดแล้วพยายามทรงตัวได้ ต้องรักษาให้ดี แล้วใช้ปัญญา ปัญญาใคร่ครวญนี้แหละ ใคร่ครวญกาย เวทนา จิต ธรรม ทำได้ ทำได้ มันจะปล่อยวางได้

ถ้าทำไม่ได้ใช่ไหม เราจะบอก “แล้วเมื่อไหร่ จิตเราสงบถึงมีกำลัง แล้วเราถึงออกวิปัสสนาล่ะ?” ทุกคนจะถามปัญหานี้มาก “แล้วเมื่อไหร่จะได้วิปัสสนา?” เพราะมันอยากวิปัสสนา อยากมา

กิเลส เพราะอยากวิปัสสนา อยากฆ่ากิเลส แล้วทำสมณะนี่มันไม่ได้ฆ่ากิเลส แล้วเรามาปฏิบัติอยู่
อย่างนี้ แล้วเมื่อไหร่เราถึงจะได้เห็นกิเลส จะต่อสู้กับกิเลสได้บ้างล่ะ

ก็เพราะเราคิดอย่างนั้นใช่ไหม เรารวบยอดใช่ไหม ว่าเราจะฆ่ากิเลส แล้วเราไม่เห็นมัน ไม่
เห็นกิเลส แล้วเอาอะไรไปฆ่ามันล่ะ นี่เราทำอย่างนั้นบ้าง กิเลสมันก็ครอบงำเราอีกทีหนึ่ง มันก็จะ
ทำให้เราย่ำอยู่กับที่ แต่ถ้าเรา จิตพอสงบ เรามีปัญญา ถ้าคิดไม่ได้ ปัญญาอบรมสมาธิ เราใช้ปัญญา
ไป ทำไมมันปล่อยวางได้ล่ะ เวลาจิตตามความคิดไป ทำไมความคิดมันหยุดได้ล่ะ

นี่ไง ความคิดมันก็หยุดได้ ปัญญามันก็เกิดได้ใช่ไหม เวลาพุทธโฆเหมือนกัน ถ้าจิตสงบ เรา
ก็คิดได้ แต่ความคิดนี้ ผลของมันคือสมณะไง ผลของมัน ผลของมันคือสมณะ คือผลของมันคือ
ความสงบ แล้วเรามีสติเข้าไปเรื่อย มันเป็นได้ทั้งสมณะ เป็นได้วิปัสสนา พอจิตมันสงบเข้า
บ่อยครั้งเข้า เราก็คิดเรื่อง พิจารณาเรื่องกาย

นิมิตอันหนึ่งเกิดจากจิตที่มันยังไม่มีการล้าง จิตที่มันยังมีกิเลสบวก จิตที่มันยังครอบงำของ
กิเลสที่มันคาดหมายไว้ ผลมันปล่อยมาก็คือสมณะ ปล่อยสมณะ จนมันตั้งมั่นเห็นจริงของมัน แล้ว
ถ้ามันเห็นกาย กาย เวทนา จิต ธรรม เป็นทั้งสมณะก็ได้ เป็นวิปัสสนาก็ได้ มันจะเป็นวิปัสสนา
ขึ้นมาเพราะจิตมันสงบนี่ไง มันจะเป็นวิปัสสนาเพราะจิตมีการล้างนี่ไง

มันจะเป็นวิปัสสนาเพราะอะไร เพราะเวลามันเห็นกายขึ้น มันสะท้อนชั่วหัวใจใจ มัน
สะท้อนชั่วหัวใจมาก สะท้อนชั่วหัวใจ ถ้าเราไม่มีความชำนาญ มันก็จะเดินงานไปไม่ชำนาญ เรา
ถึงต้องทำความสงบของใจ แล้วพิจารณาไปเรื่อย เพราะที่กาย เวทนา จิต ธรรมเป็นได้ทั้งสมณะ เรา
ใช้ปัญญาของเราไปแล้ว แล้วมันปล่อยวางเข้ามาบ่อยครั้งเข้า มันมีความชำนาญ มันมีการฝึกฝน

นี่ไงวิปัสสนา วิปัสสนาธุระ ในการปฏิบัติ ที่ว่าสุตมยปัญญา จินตมยปัญญา ภวานามย
ปัญญา การภาวนามันเป็นการฝึกปัญญาในหัวใจ มันเป็นการฝึกปัญญา เป็นโลกุตตรปัญญา มัน
เป็นการศึกษาตัวตนของเรา มันเป็นการศึกษาจิต มันเป็นการศึกษาว่าจิตที่มันตายมาในภพในชาติ
ตั้งแต่บุพเพนิวาสานุสติญาณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นไม่มีต้นไม่มีปลาย เป็น
แสนๆ ล้านๆ ชาติ แล้วเราได้ศึกษามัน เราได้ค้นข้อมูลของมัน คู่มือ เราเข้าห้องสมุด เราไปค้น
ในทางวิชาการในห้องสมุด แต่สิ่งที่อยู่ในห้องสมุดนั้นเป็นวิชาการเรื่องของโลกที่เป็นเอกสาร ที่
โลกเขาหาทางวิชาการไว้เพื่อการศึกษาทางโลก

แต่ถ้าเราจิตเราสงบเข้ามา เราไปค้นคว้าข้อมูลของหัวใจ ข้อมูลที่ว่า ที่จิตนิสัย ที่ความเป็นไปของจิต ที่จิตมันได้เกิดได้ตายมา นี่การศึกษาโดยธรรมชาติ การศึกษาด้วยสัญชาตญาณ การศึกษาโดยการมาปฏิบัติ การศึกษาโดยจิตแก่จิต การศึกษาโดยมรรคญาณ สิ่งที่มีมันจะเกิดขึ้นมา มันจะพัฒนาการ มันจะวิวัฒนาการของมัน

ถ้าจิตมันมีความสงบของใจขึ้นมา มันทำตามสัญชาตญาณ สิ่งที่ทำตามสัญชาตญาณ มันรู้หรือค้นขึ้นไป สิ่ง que เห็นกาย เวทนา จิต ธรรม นิमितที่มีมันบอกด้วยกิเลส นิमितที่จิตยังไม่สงบมันก็หวนมันก็ไหว มัน เห็นจริงไหม? เห็นจริง แต่ความเห็นนั้นไม่จริง

แต่พอจิตมันสงบเข้ามา เห็นจริงไหม? จริง เพราะเห็นอะไร เพราะเห็นจากจิต เห็นจริงไหม? เห็นจริง ความเห็นนั้นจริงไหม? จริง เห็นก็จริง ความเห็นก็จริง พอความเห็นก็จริง มันมีกำลังขึ้นมาที่แยกแยะเข้าไป สิ่งที่เป็นความจริงทั้งหมด จริงเพราะอะไร

เขาบอก “มีกิเลสแล้วแก่ คนเรากิเลสแก่กิเลสไม่ได้ ต้องเป็นธรรมมันถึงแก่กิเลส”

แต่ธรรมที่มีมันเกิด มันธรรมของใคร กิเลสแก่กิเลสไม่ได้ แต่กิเลส ความดีความชั่วเป็นกิเลสใหม่ ความชั่วก็เป็นกิเลส ความดีเป็นกิเลสใหม่? ความดีก็เป็นกิเลส สิ่งที่เป็นกิเลส แต่เราฝึกฝนขึ้นมา เราฝึกฝนตามความจริงขึ้นมา เพราะกิเลสมันจะทำลายกรอบของกิเลสไป เพราะกิเลสนี้แหละ เพราะความสติสัมปชัญญะของเรา เพราะสติ สมาธิของเรา มันเป็นกิเลสใหม่? เป็น เป็น แต่เราหมั่นเพียร เรามีการกระทำ เพราะเราต้องการความลึก ความสิ่งที่จิตปัญญาที่มันจะเกิด สิ่งทีละเอียดเข้าไปกว่านี้

สิ่งที่ละเอียดกว่าความคิดเรา เราอย่าไปยึดติด ยึดติดกับความว่าปัญญาของเรา ถ้าไม่ใช่ปัญญาของเรา ไม่ใช่ความคิดของเรา เราจะไม่เกิดปัญญา ถ้าใช้ความคิดของเรา ใช้ปัญญาของเรา ถ้าจิตเรายังมีพื้นฐานของเราไม่ถึงตัวจิต พื้นฐานของเรา มันถึงมีตัวจิต พื้นฐานของเราถึงความคิด พื้นฐานของเราถึงความคิดของเราทั้งนั้น

ถ้าพื้นฐานของเราคือความคิดของเรา ความคิดขนาดไหนที่เราคิดว่าเราจะไม่มีปัญญา มันก็เป็นเรื่องของโลกีย์ปัญญา มันก็เป็นปัญญาของกิเลสทั้งหมด เราไล่เข้าไปให้มันหยุดให้ได้ ให้มันวิวัฒนาการ ให้พัฒนาการเข้าไป มันเห็นชัดเจนนะ กัลยาณปุถุชน พอจิตสงบขึ้นไป ยกขึ้นเป็นโสคาปัตติมรรค พิจารณากายเข้าไป มันแตกต่างเยอะมาก

การเห็นกายโดยจิตปฏุชน กับ การเห็นกายโดยจิตที่เป็นกัลยาณปฏุชน มันแตกต่างกันมาก มันแตกต่างกันมาก มันแตกต่างกันจนมันรู้ได้หมดละ มันรู้ได้ มันเห็นได้ แล้วพอรู้ได้ สิ่งที่เป็นนิมิตนี้จริงไหม? จริง สิ่งที่ความเห็นจริงไหม? จริง พอจริงเราก็ใช้แยกมัน แยกแยะ จากอุกคหนิมิต เป็นวิภาคนิมิต วิภาคะคือแยกส่วนขยายส่วน วิภาคะ แล้วมีความชำนาญ

ชำนาญในวสี ชำนาญในการกระทำ มันจะปล่อยวาง ปล่อยวาง การปล่อยวางนะ มันปล่อยวาง จิปปาภิญญาทำแล้วได้ผลเลย เพราะเขาสร้างอานาจาสนาเขามา คำว่า “สร้าง” ทุกข์ยากมาก่อนเรา เราไม่ได้ทุกข์ยากขนาดนั้น ชีวิตเรา เราทำความดีของเรา ทำให้เสมอดั้นเสมอปลาย เขาทำดีเสมอดั้นเสมอปลาย แล้วทำดีมาตลอด

พระโพธิสัตว์ ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพยากรณ์แล้วเปลี่ยนเป็นอื่นไม่ได้ ต้องทำความดีตลอดไป ทำความดีจนถึงที่สุดเป็นตรัสรู้ เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าองค์ต่อไป ความดีที่มันเสมอดั้นเสมอปลายมา ทำดีมาถึงที่สุด ถึงที่สุดมันก็เป็นการชำระกิเลสไป แต่จิตของเราวิปัสสนาไป อานาจาสนาของเราไม่เป็นเช่นนั้น

จิปปาภิญญาถ้ามี เพราะสร้างบุญญาธิการมา เราไม่ได้จิปปาภิญญา เราต้องทำ เราต้องซ้ำแล้วซ้ำเล่า ซ้ำแล้วซ้ำเล่า การซ้ำแล้วซ้ำเล่ามันเหมือนกับเราฟันฟัน เราใช้มีดฟันท่อนฟัน ฟันสับเท่าไรของมันไม่ขาด ก็ต้องซ้ำบ่อยครั้งเข้า ถึงเวลาแล้วมันต้องขาด สิ่งที่ทำฟันมันขาดจากกัน เวลากิเลสขาดมันดั่งแขนขาด ขาดออกไปจากใจ กิเลสขาดเลย เห็นใหม่ ทำด้วยกรอบของกิเลส

กิเลสมันหลอกมันลวงขึ้นมา เห็นกาย พิจารณากาย ปล่อยกายเป็นโศดาบัน เห็นกาย พิจารณากายต่อไป...แล้วมันมีอะไรละ อะไรมันขาดออกไปจากใจ ความเห็นผิด สักกายทิฏฐิที่อะไร ที่มันขาดออกไปจากใจ สิ่งใดที่มันปล่อยออกไปจากใจ ปล่อยไปแล้ว มันรับรู้สิ่งใด ยถาภูตัญญาณทสุสนั ญาณทัสสนะขึ้นมา มันรู้ของมันนะ

จิตเวลาปล่อยเป็นโศดาบัน สกิทา อนาคา มีจิต จิตปล่อย จิตปล่อย จิตปล่อยมา ถึงที่สุดแล้วอนาคามรรค อนาคามรรค โลกนี้ว่างๆ เรือว่างๆ แต่จิตมันอยู่ในความว่างนั้น เห็นใหม่ นี้ไง “โมฆราชเธอจงมองโลกนี้เป็นความว่าง แล้วกลับมาถอนอัตตานุทิฏฐิ กลับมาถอนอัตตานุทิฏฐิ”

แต่ในปัจจุบันของเรา ทิฐิมันอยู่ไหน แล้วไปถอนกันที่ไหน จะไปถอนกันอย่างไร มันถอนกันอย่างไร แล้วเอาอะไรไปถอน ถอนแล้วมันเหลืออะไรล่ะ แล้วที่ไม่ถอนมันเหลืออะไร มันเป็นอย่างไง มันถึงไม่ถอน นี่ไง ถ้าเป็นกรอบของกิเลส เราทำ เราพิจารณากายของเรา จนมันปล่อยวางเป็น โสคาบัน เป็น โสคาบัน เห็นไหม กรอบของกิเลสอย่างหยาบ

กรอบของกิเลสอย่างละเอียดมันก็หลอกเราอีก เพราะเราปฏิบัติมา พิจารณากาย เห็นกาย จนปล่อยกายแล้ว หหมดแล้ว พอกายหมดแล้วจะไปพิจารณากายอย่างไรล่ะ แล้วเรารู้คั้นไปมันก็ไปเจอกายอีก กายนอก กายใน กายในกาย พอพิจารณากาย พิจารณากาย พิจารณากาย จนสู่สภาวะเดิมของเขา แต่ในเมื่อกรอบกิเลสมันอย่างละเอียด มันก็หลอก แล้วพิจารณาแล้วมันคืนสู่สภาพเดิมของมัน สู่สภาพเดิมของมัน แล้วมันปล่อยไปแล้ว แล้วจะปล่อยได้อย่างไรอีกล่ะ

ถ้ามันปล่อยไปแล้ว เราก็คะทำแล้ว คือข้อมูลเดิม ผลของการประพฤติปฏิบัติเป็นพระ โสคาบัน ในเมื่อเราปฏิบัติเป็นพระ โสคาบัน เราเห็นการกระทำของมัน เราก็มีข้อมูลนี้ไซ้ใหม่ พอเรามีข้อมูล เพราะเรารู้จริง นี่รู้ก็จริง เห็นก็จริง การกระทำก็เป็นความจริงทั้งหมด แต่กิเลสที่มันละเอียดกว่า

กิเลส กรอบที่มันละเอียดกว่า มันก็เอาสิ่งที่เป็นความจริงนั้นมาครอบงำเราให้เราประพฤติปฏิบัติอยู่ในแนวทาง ในกระบวนการของการประพฤติปฏิบัติ ในขั้นอย่างหยาบนี้ มันถึงไม่ละเอียดเข้าไป ถ้ามันพิจารณาซ้ำ แล้วมันละเอียดเข้าไป ละเอียดเข้าไป ละเอียดเข้าไป กรอบกิเลสอย่างละเอียด ที่มันครอบงำธรรมชาติ สิ่งที่ครอบงำวิชาอย่างละเอียด ครอบงำไว้ เราพิจารณาเข้าไป มันต้องไปทิ้งสิ่งที่เป็นกรอบข้างในนั้น

กรอบที่ละเอียดกว่า เราต้องทำเข้าไป จนกว่าจะไปทิ้งกรอบข้างในนั้น ถ้าทิ้งกรอบข้างในนั้นมันลึกเข้าไปอีก...ว่าง กายกับจิตแยกกันเป็นธรรมชาติเลย กายกับจิตนี้แยกออกจากกัน กายเป็นโพธิ จิตเป็นกระจกใส สิ่งที่เป็นกระจกใส ว่าง ว่าง...ว่างขนาดไหนนะ เรารู้ เราว่าง เราว่าง แต่เพราะอะไร เพราะกิเลสละเอียดมันบังตาไว้ มันจะบอกว่าเราไม่มีสิ่งใดเลย

เราจะไม่มีอารมณ์ความรู้สึกอย่างใดๆ เลย คุณิวเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บุปเพณิวาสนาสติญาณที่รู้ข้อมูล ข้อมูลมันอยู่ที่ไหน? ข้อมูลมันอยู่ในหัวใจ แล้วจิตสงบ ถ้าจิตไม่สงบจะเข้าไปได้อย่างไร อย่างเรารู้ข้อมูล เราก็มีแต่ความคิด เราก็ได้แต่เปิดตำรับตำรา แต่ภพชาติเราที่เกิดเรารู้ใหม่ เรารู้ได้อย่างไร

นี่ก็เหมือนกัน พอกายเป็นโพธิ จิตเป็นกระจกใส มันก็ว่าว่าง ว่าง...แล้วมันหลอกไว้ใจ คนหลงนะ ถ้ารู้มันจะหลงได้อย่างไร คนหลงคือไม่รู้สิ่งใดเลย นี่ขนาดว่ากายเป็นโพธิ จิตเป็นกระจกใส แต่มันก็หลงในตัวมันเอง หลงว่าสิ่งนี้เป็นนิพพาน แล้วพอหลงว่าไม่รู้จักตัวตนของตัวเอง สิ่งที่มีมันซ่อนเร้นอยู่ในใจ มันก็เลยที่ว่าว่างไปหมดไป ทั้งๆ ที่มีอยู่นะ ทั้งๆ ที่สิ่งของสิ่งนี้

กิเลสอย่างละเอียด กรอบอันละเอียด มันซ่อนอยู่ในหัวใจของเรา มันซ่อนอยู่นะ ถ้าจิตเราถ้าเรามีสติสัมปชัญญะ เริ่มใคร่ครวญเข้าไป มันจะเริ่มเป็นมหาสติ รื้อค้นนะ การรื้อค้น การหาสิ่งที่มันเรื่องแสง สิ่งที่มีมันซ่อนอยู่ในใจ รื้อค้นได้ยากมาก

การประพฤติปฏิบัติ เราคิดว่าเราพิจารณานามรูป พิจารณากาย พิจารณาโดยปัญญา นี่เราว่าเป็นวิปัสสนา...มันเป็นไปไม่ได้ มันเป็นไปไม่ได้เพราะเราไม่เห็น ไม่รู้จริงๆว่าใครเป็นกิเลส ใครเป็นธรรม เราไม่รู้จริงๆว่า สิ่งทีือกิเลสที่มีมันซ่อนเร้นในใจของเรา คูสิ ของที่เราซ่อนไว้ ของที่เราเก็บไว้ เราเก็บไว้อย่างดีเลย เราลืม เราลืมเรายังไม่รู้ว่ามีมันอยู่ที่ไหนเลย ต้องไปรื้อต้องค้น รื้อบ้านทั้งบ้านเลย เพื่อหาสิ่งที่ว่าเราวางไว้ที่ไหน เช่นเราลืมวางไว้ผิดที่

นี่เหมือนกัน สิ่งที่มีมันอยู่ในหัวใจ มันไม่ใช่ลืม มันเป็นสิ่งที่ไม่รู้ แล้วสิ่งที่ไม่รู้ มันจะเห็นได้อย่างไร การรื้อค้น การหา การรื้อค้น การหา ถ้าพูดถึงสติพอ ยับยั้งพอ กำลังพอ ค้นเข้าไปนะ จิตสงบเข้าไปจับต้องได้ การจับต้อง การแสวงหา สิ่งทีเื่องแสงทีในหัวใจ เราจะไปรู้ได้อย่างไร น้ำใสจะเห็นตัวปลา ทำความสงบของใจแล้วมันจะเห็น มันจะเห็นกิเลส เห็นกิเลส...พรั้มเพื่อกันไป

พอพรั้มเพื่อกันไป พอจิตสงบเข้าไป สงบก็คิดว่ามันเป็นความสงบ พอเห็นก็เป็นการสร้างภาพ เพราะมันอยู่ในกรอบของกิเลสใช่ไหม กิเลสมันทำได้ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นทางวิชาการ เป็นทฤษฎี เราก็ทำจิตมันให้สงบ มันก็สงบเข้ามา พอสงบเข้ามา เราพิจารณากาย เราก็ว่ากายเป็นของเรา แต่ความจริงไม่เป็นอย่างนั้น

ความจริงไม่เป็นอย่างนั้น เพราะอะไร น้ำใสขนาดไหนนะ ปลามันก็หลบอยู่ในน้ำนั่น มันหลบหลีกอยู่นั่น หามันไม่เจอหรอก ปลามันตัวไหนมันวิ่งมาชนเราให้เราจับหรือ เป็นไปไม่ได้ แต่ปลาที่มีไหม? มี ในเมื่อปลา มี เราต้องสู้กับมัน นี่ก็เหมือนกัน พอจิตมันเรื่องแสงขนาดไหน มันอยู่ที่ไหน เราใช้สติค้นคว้า ทดสอบ อะไรที่มีมันกระเทือนหัวใจเราบ้าง หัวใจเรามีอะไรกระทบกระเทือนบ้าง เราว่ามันนิ่งขนาดไหน มันว่างขนาดไหน อะไรที่มีมันขุ่นมัวในหัวใจบ้าง

สิ่งที่ขุนมวนี่กิเลสมันละเอียดคนะ กรอบที่ละเอียดมันจะหลอกลวง มันจะพยายามซ่อนเร้นว่ามัน...เพราะตัวมันมีอยู่ใช่ไหม เชื่อโรคกิเลสมันอยู่ในหัวใจของเรา แต่มันพยายามจะหลบหลีก หลีกเร้น บังอำพรางตัวให้อยู่ในใจของเราให้ได้ มันก็ว่าว่างๆ ว่างๆ เหมือนน้ำใสเลย น้ำใสไม่เห็นตัวปลาเลย

ที่ไหนมีน้ำ มันต้องมีสัตว์นะ มีสัตว์น้ำ มีต่างๆ เพราะอะไร ถ้ามันจะหลบหลีกขนาดไหน ถ้าเราใคร่ตรวจ แต่ถ้ามันสำคัญมาก มีครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์จะเปรียบเทียบ จะพูดกระเทือนใจเรา จะพูด จะเหน็บ จะแฉก ให้เราได้คิดใจ ให้เราได้คิด ได้พิจารณา เหมือนของที่เรายู่นในตัวเรา บาดแผลของเรา เราไม่รักษา เราไม่ชำระ ใครจะชำระล้างแผลให้เรา

บาดแผลของใจ สิ่งทีกิเลสมันเป็นเชื้อโรคอยู่ในหัวใจนั้น มันมีอยู่ ครูบาอาจารย์ ถ้าท่านผ่านแล้ว ท่านเป็นครูบาอาจารย์ของเราที่จริง ท่านจะรู้เรื่องอย่างนี้จริงๆ เพราะท่านเคยสมบุกสมบันมา ท่านเคยผ่านวิกฤตในหัวใจของท่านมา แล้วผ่านวิกฤตในหัวใจของท่าน ขึ้นตอนมันทำอย่างไร

ไม่ได้ทำสักแต่ว่าทำ ทำเล่น ทำเป็นพิธีอย่างที่เรากำลังทำกันอยู่นี้หรอก ในเมื่อมีสติ มีสัมปชัญญะที่จะต้องใคร่ตรวจขนาดไหน สิ่งใดที่สะเทือนใจ มีสติ สติแล้วย้อนกลับมา ถ้ามันจับได้ ความสะเทือนใจก็คือกิเลสไง ถ้าไม่มีตัวตน ไม่มีกิเลส มันสะเทือนได้อย่างไร มันจะลงเลสงสัย มันจะหงอยเหงาเศร้าสร้อย ในหัวใจได้อย่างไร มันต้องมีสิ หงอยเหงาเศร้าสร้อย จับมัน พอจับมันได้ นี่ไง ตัวปลา พอตัวปลามา วิบสสนาไป มันจะเป็นนอสุกะ พอจับปลาได้ คูสิ เขาจับปลาได้ คูปลาพาสิ เวลาเขาจับปลาได้ มันมีกำลังขนาดไหน มันจะดึงเรือเราไปตามกระแสน้ำเลย

นี่ก็เหมือนกัน พอจับปลาได้นะ สิ่งที่ว่าไม่มีๆ เวลามันต่อสู้ขึ้นมา มันขัดแย้งขึ้นมา เราสู้มันไม่ได้เลยละ ถ้ากำลังเราดี สติเราดี มันก็จะหลบตัวอยู่ แต่ถ้าสติเราอ่อนปี้บ มันฟาดวงฟาดวงเลย ฟาดใส่หน้าเรานี้แหละ มันฟาดใส่หน้าเรา ฟาดใส่ความรู้สึกเรา เจ็บปวดในหัวใจของเรา มันจะเจ็บปวดมาก เพราะอะไร เพราะเราพลั้งเผลอ

ทำตามข้อเท็จจริงแล้ว เรายังต้องต่อสู้ ต่อสู้เพื่อการขุดคุ้ยหากิเลส ขุดคุ้ยหาสิ่งที่มันฝังอยู่ในหัวใจของเรา ในเมื่อเจอตัวมันแล้ว จับตัวมันแล้ว จับให้มันคั่นให้ตายแล้ว การต่อสู้กับมัน มันเป็นแก่นของกิเลส มันต้องเป็นมหาสติ-มหาปัญญาใคร่ตรวจกัน เป็นนอสุกะ มันจะเยี่ยมขนาดไหน

มันจะเนาเปื้อยพุงขนาดไหน เราต้องสู่มันตลอดไป สู่มันตลอดไป จนมันมีความชำนาญมาก
นะ

ถ้าไม่มีความชำนาญมาก สิ่งนี้มันฝังใจเรามา คุณติ การเกิดและการตายไม่มีต้นไม่มีปลาย
สิ่งที่ฝังโดยสามัญสำนึก โดยธรรมชาติของจิต กามโธมะมันมีอยู่ในใจโดยธรรมชาติของมันอยู่
แล้ว แต่เราไม่เคยเห็นตัวมันเท่านั้นเอง เพียงแต่เราประพฤติปฏิบัติธรรมขึ้นมา กิเลสมันฉลาดกว่า
เรา มันก็หลบซ่อนอยู่เพื่อจะหลอกไอ้คนโง่

สิ่งที่ใจโง่ ที่มันหลง หลงตัวมันเอง ให้จำนนอยู่กับมัน ไอ้เราก็เข้าใจว่าเป็นนิพพานๆ เราก็
ไปยอมจำนนอยู่กับมัน เราก็ไม่รู้รู้สึกสิ่งใดๆ เลย แต่ด้วยครูบาอาจารย์ที่คอยเตือนหัวใจของเรา ๑
ด้วยสิ่งที่มันมีอยู่ เชื่อใจมันมีอยู่ เชื่อโรคมันอยู่ในหัวใจ มันก็แสดงตัวมันเป็นธรรมดา ในเมื่อ
แสดงโดยธรรมดา มันเข้าใจได้ มันจับต้องได้ มันทวนกระแส ย้อนกลับ ย้อนกลับมันก็จับได้

พอจับได้ก็ใคร่ครวญไป ใคร่ครวญไป ใคร่ครวญไป ใคร่ครวญถึงที่สุด มันมีความชำนาญ
มากขึ้น ชำนาญมากขึ้น เป็นมหาสติ-มหาปัญญา จนทำที่สุดแล้ว กามโธมะ ชาติๆๆ ครึ้นใน
หัวใจ ปล่อยหมดเลย ว่าง ว่างขนาดไหนก็ต่อสู้อยู่

เห็นไหม คุณติ กรอบของมัน ไม่ใช่ว่าปุณฺชน คนหนาด้วยกิเลสอย่างเรา เวลาปฏิบัติแล้ว มัน
จะมีกรอบทฤษฎีมานะให้เราหลงผิดนะ ในการปฏิบัติขึ้นไป ตั้งแต่ขั้นตอนของมัน มันก็มีละเอียดย
กรอบที่ละเอียดย หลอกที่ละเอียดย หลอก หลอกพระสัททาคามีนะ ชั้นของอนาคา พอผ่านอนาคาไป
อวิชชามันก็หลอกอนาคานะ หลอก หลอกอย่างไร หลอกว่าว่าง สุขมาก สุขมาก...ความว่างต้อง
รักษาไว้เราพิจารณาไป พอมันปล่อยขนาดไหนนะ มันว่างหมด เรือนว่าง แต่มีเราอยู่ มีจิตอยู่

ตัวจิตมันกลั่นมา มันคั่นออกมาจากอริยสัจ ตั้งแต่โสคาบัน สกิทา อนาคา จิตมันคั่นออกมา
จนเป็นจิตเดิมแท้ จิตเดิมแท้ของพระอนาคา กับจิตเดิมแท้รวมใหญ่ จิตโส จิตสว่างนั่นมันคือจิต
ของปุณฺชน จิตของปุณฺชนมันสว่างไสวขนาดไหนนะ อวิชชาเต็มหัวใจ ที่ว่าทำลาย ทำลายกรอบ
ของมันแล้วจิตว่าง จิตว่าง จิตว่างนี่อวิชชาล้วนๆ

แต่พอเป็นจิตว่างของพระอนาคา มันใส มันว่าง เพราะอะไร เพราะมันมีฐานของอนาคา
รองรับ คือมันไม่มีกามราคะในหัวใจนะ แต่มันมีความเศร้าสร้อยหยอหยางอยู่ในตัวของมันนั่น

“จิตเดิมแท้นี้ส่องใส จิตเดิมแท้นี้หมองไปด้วยอุปกิเลส” เวลามันเศร้าหมอง เศร้าหมองโดยไม่ใช่ฝุ่นละอองเข้าไปจับมันนะ มันเศร้าหมองเพราะอวิชชา

อวิชชา ในเมื่อตัวมันเองคืออวิชชา คูไฟฟ้าไฟ ไฟที่เราจุด พอลมพัดมันปลิวไปตามกระแสลมตลอดเวลา เพราะตัวไฟ ตัวไฟที่เราจุดขึ้นมาจากกองฟืน แม้แต่ลมพัดมันยังเปลี่ยนแปลงไป นี้เหมือนกัน จิตเดิมแท้นี้ส่องใสๆ เป็นพลังงานเฉยๆ มันก็มีการเคลื่อนไหวของมันไง มันก็มีความเศร้าสร้อยหงอยเหงาของมัน แต่ละเอียดมาก

ละเอียดมากขนาดไหนก็แล้วแต่ ถ้าเรามีสติสัมปชัญญะเราเข้าไป เป็นอรหัตตมรรค อรหัตตมรรคเข้าไปจับนะ สิ่งนี้จับได้ พอจับได้ นี่ไง ต้นเหตุของอวิชชา ต้นเหตุที่มาของกรอบ ต้นเหตุของสิ่งที่เป็นพญามาร สิ่งที่เป็นพญามาร เป็นเจ้าวัฏจักร สิ่งที่เป็นเจ้าวัฏจักร อวิชชา ตัวอวิชชา เป็นเจ้าวัฏจักร สืบสายออกไปเป็นลูก เป็นหลาน เป็นเหลน ไปหลอกเรา ตั้งแต่เราประพฤติปฏิบัติ เข้ามาตั้งแต่ครั้งแรก

เวลาประพฤติปฏิบัติเข้ามาตั้งแต่ขั้นตอนแรก ตั้งแต่ปุณฺณ กัลยาณปุณฺณ โสคาปัตติมรรค โสคาปัตติผล มันหลอกมาตลอด หลอกเข้ามาจากพลังงาน ออกมาจากตัวนามธรรมตัวนี้ไง ตัวนามธรรมที่ติดอยู่ในหัวใจ ที่เป็นตัวปฏิสนธิจิต เพราะพระอนาคาถายังไม่ถึงที่สุดไปเกิดบนพรหม เพราะมันยังมีจิตอยู่ ยังมีปฏิสนธิจิตอยู่ แล้วมันจะทำลาย คำว่าปฏิสนธิจิต

ตัวเริ่มต้นของสิ่งพลังงานทั้งหมด ของกรอบทั้งหมดที่ออกไปจากที่นี่ จับสิ่งนี้ได้แล้วใช้ปัญญา ปัญญาที่จะใช้ฆ่ามัน จะใช้ปัญญาแบบที่เราเคยใช้มาอย่างหยาบๆ ไม่ได้ แม้แต่อนาคามรรค ทำลายกามราคะ สิ่งที่เป็นมหาสติ-มหาปัญญาทำลายมันไม่ได้ เพราะสิ่งนี้มันหยาบละเอียดต่างกัน

สิ่งที่หยาบละเอียดมันเป็นปัญญาญาณ ปัญญาญาณเพราะอะไร เพราะเป็นตัวมันเองส่องใส การเคลื่อนไหวของมัน ก็ต้องเอาตัวมัน ตัวของมัน สิ่งที่เกิดขึ้นไหลออกมา เป็นปัญญาออกมา ทำลายกิเลส พอถึงตัวมันเอง จิตที่มีชยัสถ์ จิตที่เป็นตัวตนของมัน แล้วทำลายตัวของมันเอง

พลังงานที่ออกมา ที่เป็นพลังงานออกไป มันเป็นสังขาร มันเป็นความคิด มันเป็นสังขารที่เป็นธรรม สังขารที่สมาธิ ปัญญารองรับ มันก็เป็นปัญญาอย่างหยาบ ปัญญาอย่างกลาง ปัญญาอย่าง

ละเอียดย พอปัญญาอย่างละเอียดย แล้วตัวมันเองใช้ปัญญาอะไร ตัวมันเองใช้ญาณอย่างไร ปัญญา
ญาณที่ละเอียดย

รูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทธัจจะ อวิชา...รูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทธัจจะ อวิชา...
อุทธัจจะ อวิชา...อุทธัจจะตัวนี้เราทำอย่างไร ปัญญาที่มันมั่งคั่งในตัวมันเอง มันนิ่งในตัวมันเอง
แล้วทำตัวมันเอง ยุบตัวมันเอง ทำลายตัวมันเอง สิ้นกระบวนการของกิเลสทั้งหมด

ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ปฏิบัติโดยกิเลส ปฏิบัติโดยกรอบเลยทำให้เราทุกข์เรายาก
ปฏิบัติโดยธรรมเป็นธรรม เป็นสมาธิธรรม ปัญญาธรรม มันมาจากอะไร ในเมื่อใจยังมีกิเลสอยู่ ใจ
เราเป็นอวิชาอยู่ ก็จริงอยู่ แต่มันก็ทำลายของมันได้ จริงอยู่ จริงอยู่ เพราะมันมีสิ่งเริ่มต้นมา จุด
และต่อม เริ่มต้นเกิดจากไหน แล้วเราทำลายเข้าไปถึงที่สุด ทำลายจนจิตหมด ทำลายทุกอย่างสิ้น
กระบวนการของมัน ไม่มีสิ่งใดเหลือในสมมุติบัญญัติทั้งหมดเลย เป็นวิมุตติ เหนือการสื่อสาร
เหนือการคาดหมาย เหนือการกระทำทั้งหมด นี่คือผลของการปฏิบัติโดยตามความเป็นจริง เอวัง